

20 czerwca 2011

Stanisław Cichocki, Paweł Strzelecki, Joanna
Tyrowicz, Robert Wyszyński

Kwartalny raport o rynku pracy - I kwartał 2011 r.

Streszczenie

- Aktualne dane wskazują na przyśpieszenie wzrostu zatrudnienia w gospodarce i sektorze przedsiębiorstw, choć dane o ofertach pracy i przepływach na rynku pracy wskazują, że w większym stopniu jest to efektem ustabilizowania warunków pracy już zatrudnionych pracowników niż kreacji nowych miejsc pracy.
- Mniejszy niż w poprzednich kwartałach jest wzrost podaży pracy, który dotyczy głównie osób w wieku przedemerytalnym natomiast wyraźnie spadła aktywność osób młodych na rynku pracy.
- Stopa bezrobocia BAEL w 1q2011 wyraźnie spadła, do czego przyczynił się zarówno wyższy wzrost liczby pracujących jak również słabszy wzrost podaży pracy. Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotni ustabilizowała się.
- Po skokowym wzroście dynamiki wynagrodzeń w gospodarce w 4q2010 (do 6,0% r/r) w 1q2011 nastąpiło obniżenie dynamiki wynagrodzeń do 4,5% r/r. Wzrost dynamiki jednostkowych kosztów pracy w gospodarce w 1q2011 również się obniżył, pozostając jednak w trendzie wzrostowym głównie ze względu na wyraźnie rosnącą dynamikę wynagrodzeń w sektorze usług (gdzie wydajność pracy nie rośnie).

Spis treści:

I. PRACUJĄCY I POPYT NA PRACĘ	2
II. PODAŻ PRACY I BEZROBOCIE	9
III. PRZEPŁYWY NA RYNKU PRACY	14
IV. WYNAGRODZENIA, WYDAJNOŚĆ I KOSZTY PRACY	15
V. POLSKA NA TLE SYTUACJI MIĘDZYNARODOWEJ	20
ANEKS: TERMINY I DEFINICJE	22

I. PRACUJĄCY I POPYT NA PRACĘ

Pracujący

W 1q2011 obserwowano wyraźne i potwierdzone przez wszystkie ważniejsze wskaźniki przyspieszenie tempa wzrostu liczby pracujących i zatrudnionych w polskiej gospodarce.

Do podwyższenia rocznego tempa wzrostu w całej gospodarce przyczyniła się przede wszystkim poprawa sytuacji w budownictwie i w przemyśle. Po raz pierwszy od 3q2009 wzrost zatrudnienia wynikał głównie ze wzrostu liczby osób zatrudnianych na czas nieokreślony¹, wyraźnie zmniejszyła się natomiast rola wzrastającej liczby osób samozatrudnionych poza rolnictwem.

W 1q2011 zarówno wyniki BAEL jak również dane pochodzące ze sprawozdawczości podmiotów powyżej 9 osób wskazują na przyspieszenie pozytywnych tendencji w zakresie procesu odbudowywania zasobów pracy w gospodarce (Wykres nr 1)². Wprowadzie do skokowego zwiększenia liczby osób pracujących w SP w istotnej mierze przyczyniła się wymiana próby przez GUS w styczniu b.r., a jej skala w tym roku była wyjątkowo duża³. Jednak nie wpływa ona na interpretację ogólnej tendencji po stronie zatrudnienia.

Sądząc po różnicach w zachowaniu dynamiki liczby pracujących i zatrudnionych w 1q2011, wydaje się, że w przedsiębiorstwach, które przekroczyły próg 9 osób, relatywnie szybko wzrósł łączny udział kategorii innych niż zatrudnieni na podstawie stosunku pracy (tj. pracodawców i pracujących na własny rachunek wraz z pomagającymi członkami ich rodzin, agentów, osób wykonujących pracę nakładczą, członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych). Dane za okres 2007q1-2011q1

¹ Przez zatrudnienie na czas określony rozumiane są kontrakty podpisane na okres maksymalnie do 12 m-cy.

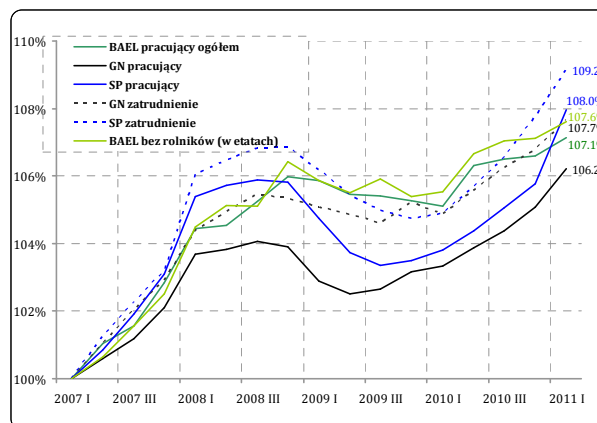
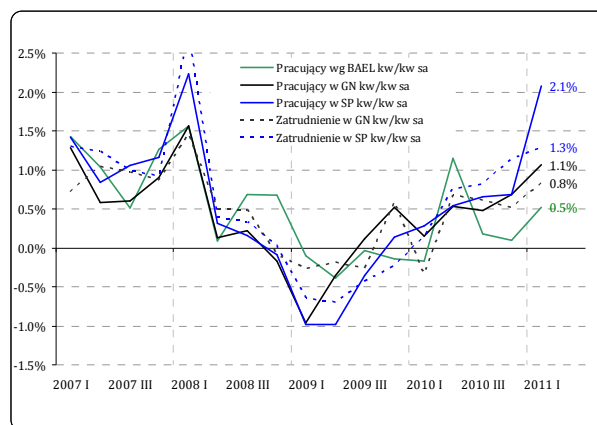
² Liczba pracujących wg BAEL zwiększyła się po odsezonowaniu o 2,0% r/r (0,5% kw/kw), wobec 1,3% r/r (0,1% kw/kw) w 4q2010. W SP liczba pracujących wzrosła o 4,0% r/r (2,1% kw/kw), wobec 2,2% r/r w 4q2010 (0,7% kw/kw), dynamika przeciętnego zatrudnienia do 4,1% r/r (1,3% kw/kw) wobec 2,9% w 4q2010 (1,1% kw/kw).

³ Próba statystyczna – jak co roku – została uzupełniona o te podmioty, które w trakcie minionego roku zwiększyły wielkość zatrudnienia do poziomu powyżej 9 osób. O wielkości tegorocznej wymiany próby świadczy fakt, że w stosunku do grudnia ub.r. przeciętne zatrudnienie w SP wzrosło w styczniu b.r. o ok. 122 tys. osób.

wskazują stosunkowo dużą wrażliwość liczby pracujących (w stosunku do liczby zatrudnionych) wobec zmian PKB (Wykres nr 1; indeks jednopodstawowy). Różnice w zachowaniu tych dwóch szeregów w cyklu mogą wynikać z racjonalizacji polityki kadrowej przedsiębiorstw, które w czasach dekonunktury chętniej wykorzystują bardziej elastyczne formy zatrudnienia⁴ (więcej na temat zmian wrażliwości popytu na pracę względem PKB w Ramce nr 1).

Wykres nr 1

Dynamiki kw/kw oraz indeks jednopodstawowy (2007q1=100) liczby pracujących wg BAEL, wg danych ze sprawozdawczości podmiotów powyżej 9 zatrudnionych dla całej GN oraz dla SP (sa)

O stopniowym zwiększaniu się popytu na pracę wraz z poprawiającą się ogólną kondycją gospodarki świadczy (Wykres nr 2) czwarty z rzędu kwartał

⁴ Mowa jest tu o: właścicielach i współwłaścicielach, osobach wykonujących pracę nakładczą, agentach oraz osobach zatrudnionych przez agentów, członkach rolniczych spółdzielni produkcyjnych.

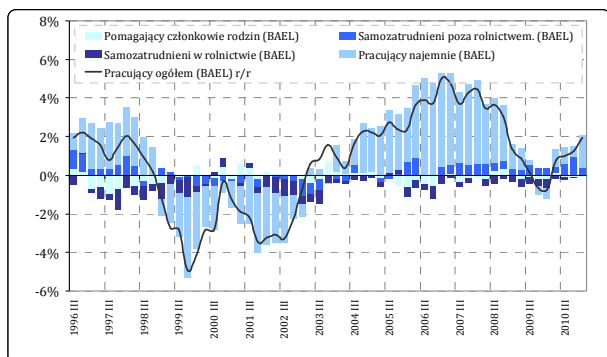
wzrostu liczby osób pracujących najemnie o 2,2% r/r sa (wobec 0,7% r/r w 4q2010). Wzrost ten był głównym czynnikiem wzrostu liczby pracujących wg BAEL w całej gospodarce w 1q2011.

Wzrost samozatrudnienia i pozarolniczej działalności na własny rachunek, który był głównym czynnikiem oddziałującym w kierunku wzrostu wykorzystania pracy w 2009 roku i w 2010 roku uległ osłabieniu. Trudno na razie jednoznacznie ocenić te dane, jednak jedną z przyczyn słabszego wzrostu mogło być ograniczenie (od początku roku) funduszy na rozwój firm tworzonych przez osoby bezrobotne.

Zgodnie z dotychczasową tendencją obniżała się liczba pracujących na własny rachunek rolników indywidualnych (tempo spadku w ostatnich czterech kwartałach nieznacznie zmniejszyło się, oscylując w długim okresie średnio wokół dynamiki -3,0% r/r), natomiast warto odnotować powolny wzrost liczby osób zatrudnionych w dużych gospodarstwach rolnych. Obie te tendencje wskazują na proces powolnej modernizacji dokonujący się w produkcji rolniczej.

Wykres nr 2

Kontrybucja zmian dynamiki r/r liczby pracujących wg wybranych kategorii zatrudnienia do zmian dynamiki liczby pracujących BAEL ogółem

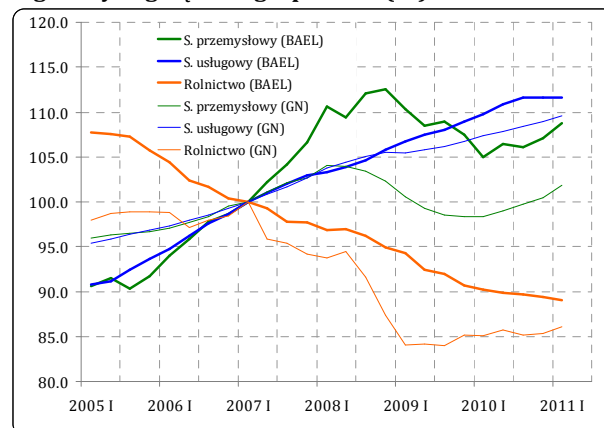
Wg danych BAEL w rozbiciu na podstawowe sektory (Wykres nr 3) w 1q2011 po raz pierwszy od ponad dwóch lat liczba pracujących w sektorze przemysłowym⁵ wzrosła r/r (o 3,6% sa). Jednocześnie w ujęciu kw/kw obserwowano przyspieszenie tempa wzrostu w stosunku do poprzedniego kwartału. Po uwzględnieniu sezonowości liczba osób pracujących w usługach nie zmieniła się kw/kw (sa), a roczne tempo wzrostu wyhamowało do 1,7% z 2,5% w 4q2010 (sa).

⁵ Sektor przemysłowy w BAEL zawiera przemysł (tj. przetwórstwo przemysłowe, górnictwo, zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę) oraz budownictwo.

W 1q2011 tendencje obserwowane w zatrudnieniu były przeważnie zgodne z tendencjami obserwowanymi w wartości dodanej brutto dla poszczególnych gałęzi gospodarki, co potwierdza wnioski sformułowane w ramach analizy procykliczności zmian zatrudnienia w dłuższym okresie (por. Ramka 1). Wysokie tempo wzrostu WDB w budownictwie (14,1% r/r wobec 6,8% r/r w 4q2010) oraz utrzymanie relatywnie wysokiego tempa w przemyśle (7,8% r/r wobec 6,5% r/r w 4q2010) przekładało się na przyspieszenie wzrostu zatrudnienia w tych branżach⁶. Stabilizacji tempa wzrostu WDB na poziomie 3,3% r/r w usługach rynkowych towarzyszyło nieznaczne osłabienie obserwowanego od blisko 10 lat trendu wzrostowego w zatrudnieniu.

Wykres nr 3

Indeks jednopodstawowy (2007q1=100) liczby pracujących wg BAEL oraz wg danych ze sprawozdawczości podmiotów powyżej 9 dla całej GN w głównych gałęziach gospodarki (sa)

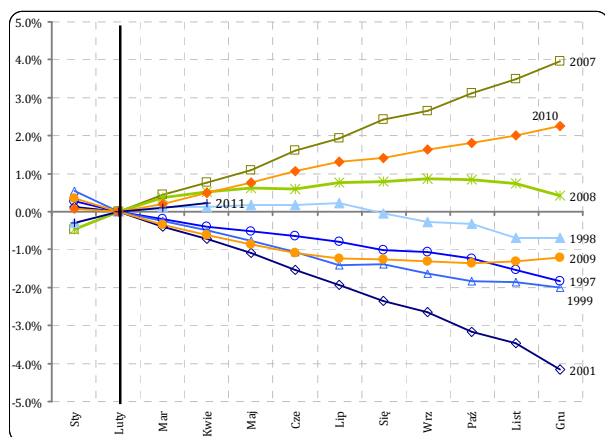
Odsezonowane dane BAEL wskazują na wyraźne zmniejszenie poziomu zatrudnienia w sektorze publicznym w 1q2011 (o 2,5% kw/kw wobec spadku o 0,2% kw/kw w 4q2010). Ze względu na efekt niskiej bazy w 1q2010 – zatrudnienie w tej części gospodarki nie zmieniło się jednak w ujęciu r/r. W tym samym czasie liczba pracujących w sektorze prywatnym wzrosła o 1,2% kw/kw (sa), zaś dynamika roczna w tym sektorze wzrosła do 2,6% (wobec 1,1% r/r sa w 4q2010). Obserwowane tendencje potwierdzają także dane dla całej gospodarki narodowej. W 1q2011 wzrostowi przeciętnego poziomu zatrudnienia w sferze

⁶ Zgodnie z danymi dla całej gospodarki narodowej ze sprawozdawczości podmiotów pow. 9 w 1q2011 liczba pracujących w przemyśle wzrosła o 2,9% r/r (1,9% w 4q2010), zaś w budownictwie o 8,4% r/r (wobec 3% r/r w 4q2010).

prywatnej o 5,8% r/r towarzyszył spadek w przypadku sektora publicznego o 1,5% r/r. Świadczy to o ożywieniu zainteresowania prywatnych przedsiębiorstw zatrudnianiem nowych pracowników, a jednocześnie ograniczeniu dodatkowego naboru w sferze publicznej.

Wykres nr 4

Zatrudnienie w SP – zmiana % w stosunku do lutego każdego roku (sa)⁷

Miesięczne dane z SP odzwierciedlają informacje o zmianach zatrudnienia w tej części gospodarki jedynie z miesięcznym opóźnieniem i pozwalające na pominięcie efektów związanych z wymianą próby na początku roku (pominięcie stycznia 2011) wskazują, że 2011 r. wzrost zatrudnienia jest wyraźnie słabszy niż w analogicznych miesiącach 2010 roku (Wykres nr 4). Wciąż jednak jest to systematyczny wzrost zatrudnienia, a rok 2010 był pod względem kreacji zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw najlepszy od szczytu koniunktury w 2007 roku.

Popyt na pracę

Pozytywnym tendencjom w zakresie wielkości zatrudnienia towarzyszył dalszy trend wzrostowy rynkowej części popytu na pracę. Najnowsze dane miesięczne sugerują jednak jego nieznaczne osłabienie, jak również istotnie mniejszą liczbę subsydiowanych ofert pracy w porównaniu z rokiem ubiegłym

Stopniowy wzrost popytu na pracę obserwowany w trakcie ubiegłego roku wyhamował w 1q2011. W

szczegółowości obserwowano znaczne obniżenie liczby subsydiowanych miejsc pracy. Przyczyną spadku nierynkowej części popytu na pracę było radykalne ograniczenie w stosunku do ub.r. planowanych wydatków na tworzenie miejsc aktywizacji zawodowej w budżecie państwa na rok 2011.

Obserwowane w 1q2011 spadki wynikały przede wszystkim ze zmian po stronie liczby miejsc pracy subsydiowanych przez urzędy pracy (przeciętnie spadek o 43,3% kw/kw, sa), w tym tzw. miejsc aktywizacji zawodowej (spadek przeciętnie o 37,4% kw/kw, sa), w całości finansowanych z Funduszu Pracy oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. W styczniu oraz w kwietniu br. spadła wprawdzie również liczba niesubsydiowanych miejsc pracy (kolejno o 13,3% oraz 15,9% m/m, sa)⁸, jednak obserwacje te nie wpłynęły na zmianę trendu wzrostowego obecnego od początku 2010 r. w rynkowej części ofert.

Zgodnie z szacunkami MPiPS, po niewielkim spadku w kwietniu b.r. (o 4,5% m/m sa) nastąpił ponowny wzrost liczby ofert pracy ogółem w maju br. (o 6,5% m/m, sa). W stosunku do ub. r. liczba ofert pracy w maju pozostawała nadal na poziomie o 24,9% (sa) niższym, co potwierdza hipotezę, że skokowy spadek liczby ofert pracy w UP na początku roku jest głównie efektem permanentnego zmniejszenia środków przeznaczonych na finansowanie miejsc subsydiowanych. Miary popytu na pracę „oczyszczone” ze wspomnianego efektu wskazują na kontynuację tendencji wzrostowej.

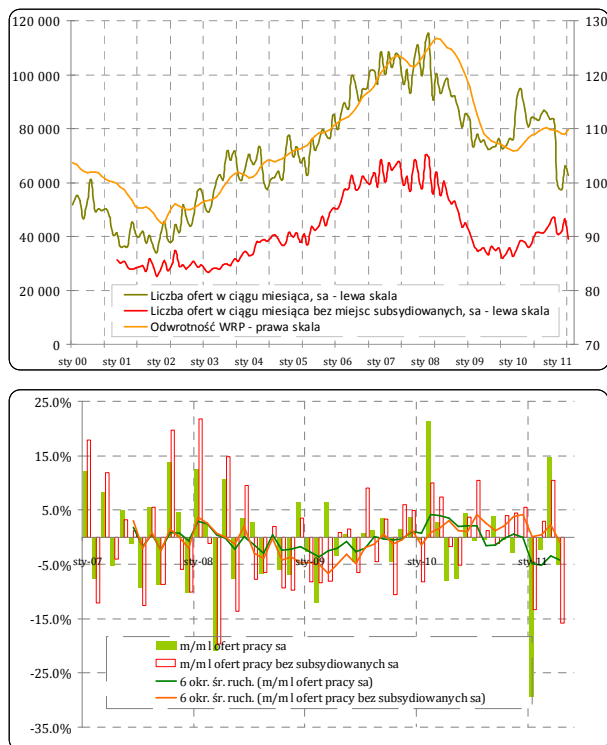
Po okresie stopniowego zmniejszania się wartości odwrotności wskaźnika rynku pracy publikowanego przez BIEC (WRP, por. Wykres nr 5), tj. od października 2010 do lutego 2011, w marcu i w kwietniu 2011 r. nastąpił ponownie jej niewielki wzrost.

⁷ Taki sposób prezentacji danych został wybrany ze względu na zaburzenia powodowane corocznymi zmianami próby oraz zmianami strukturalnymi dokonywanymi zazwyczaj w styczniu. Dane za 2009 r. uwzględniają zarówno zmianę próby, jak i modyfikację w klasyfikacji PKD (dlatego nie są w pełni porównywalne z poprzednimi latami).

⁸ W ujęciu r/r dynamika tej wielkości pozostała dodatnia i wyniosła o 24,9% sa (wobec wzrostu o ponad 33,0% r/r w grudniu ub. r.).

Wykres nr 5

Odwrotność Wskaźnika Rynku Pracy BIEC a liczba ofert w urzędach pracy oraz jej dynamiki miesięczne (sa)

Wykorzystanie czynnika pracy w procesach produkcyjnych

Obserwowane w 1q2011 rosnące spożycie indywidualne, stopniowy wzrost udziału nakładów na środki trwałe w kreacji PKB (wkład 0,7 pp. wobec 0,5 pp. w 4q2010), jak również zmniejszenie udziału zapasów (z 2,3 pp. w 4q2010 do 0,9 pp.) sprzyjały kontynuacji zwiększania (choć w wolniejszym tempie) wykorzystania mocy produkcyjnych w gospodarce⁹, w szczególności zaś w budownictwie oraz przetwórstwie przemysłowym.

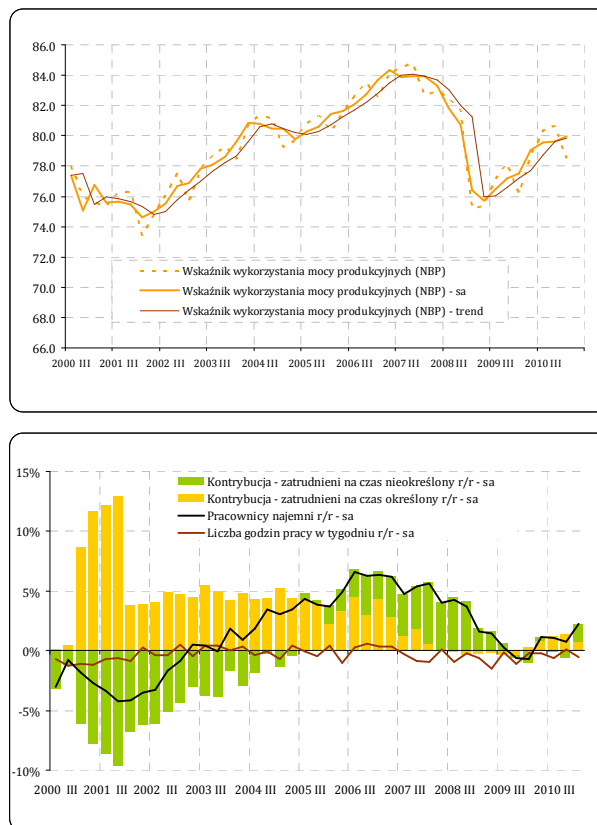
Proces ten nie spowodował istotnego zmniejszenia intensywności wykorzystania czynnika pracy, aczkolwiek liczba godzin przepracowanych w tygodniu (Wykres nr 6) obniżyła się wg BAEL w

⁹ Pod koniec I kw. br. wskaźnik stopnia wykorzystania mocy produkcyjnych po korekcie sezonowej wzrósł o 0,4 pp. kw/kw, zaś w porównaniu do analogicznego okresu ub.r. zwiększył się o 2,4 pp. Wskaźnik utrzymywał się nadal na poziomie powyżej swojej średniej długookresowej, aczkolwiek poniżej średniej UE-27 (por. Informacja o kondycji sektora przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem stanu koniunktury w I kw. 2011 oraz prognoz koniunktury na II kw. 2011, NBP, kwiecień 2011 r., s. 29)

1q2011 o ok. 0,5% r/r sa. Łączny przeciętnie przepracowany czas wzrósł jednak – podobnie jak w poprzednim kwartale – o 1,4% r/r sa, dzięki wyższemu tempu wzrostu liczby pracujących.

Wykres nr 6

Wskaźnik wykorzystania mocy produkcyjnych oraz odsetek pracujących na podstawie kontraktów krótkoterminowych i liczba godzin przepracowanych w tygodniu (sa)

W odróżnieniu od poprzednich trzech kwartałów w 1q2011 odbudowywanie zasobów odbywało się głównie poprzez wzrost zatrudnienia na czas nieokreślony¹⁰. W 2010 r. to przede wszystkim wysoka dynamika r/r (sa) liczby pracujących na czas określony (przeciętnie 3,5% r/r, sa) przyczyniała się do podwyższenia tempa wzrostu zatrudnienia w całej gospodarce. Wyhamowanie tendencji spadkowej z ub.r. w liczbie pracujących na czas nieokreślony (przeciętnie -0,5% r/r, sa w 2010 roku) może świadczyć o trwałości poprawy koniunktury gospodarczej, a także ograniczeniu niepewności związanej z dalszym rozwojem sytuacji makroekonomicznej w Polsce i na świecie.

¹⁰ Na podstawie BAEL możliwa jest identyfikacja osób o stosunku pracy zawartym na krócej niż 12 miesięcy, przy czym zgodnie z Kodeksem Pracy umowa na czas określony może być zawierana także na okres dłuższy.

Poprawa po stronie popytu na produkty oraz plany coraz większej liczby przedsiębiorstw związane ze zwiększaniem skali produkcji w 2q2011, będą najprawdopodobniej sprzyjały dalszemu wzrostowi udziału zatrudnienia na czas nieokreślony. W przeciwnym kierunku może oddziaływać umiarkowane w ostatnim okresie tempo zmian poziomu wykorzystania mocy produkcyjnych¹¹.

Oczekiwane zmiany zatrudnienia

Wyniki ostatniego Badania koniunktury NBP¹² wskazują, że po obserwowanym w trakcie trzech poprzednich kwartałów spowolnieniu w 1q2011 proces odbudowywania przez firmy swoich zasobów kadrowych znowu wyraźnie przyspieszył.

Zgodnie z wynikami Szybkiego Monitoringu w najbliższym kwartale można oczekiwać dalszego wzrostu popytu na pracę zgłaszanego ze strony przedsiębiorstw.

Po czasowym osłabieniu tendencji wzrostowej wskaźnik ilustrujący plany przedsiębiorstw dotyczące zatrudnienia wyraźnie zwiększył się w stosunku do poprzedniego kwartału i po raz pierwszy od końca 2008 r. osiągnął wartość dodatnią (przewaga wzrostów zatrudnienia nad jego spadkami), znacznie powyżej swojej średniej długookresowej.

Przewidywany wzrost zatrudnienia dotyczył głównie podmiotów oczekujących wzrostu popytu na wytwarzane przez nie dobra, jak również tych, które charakteryzuje wysokie wykorzystanie mocy produkcyjnych. Plany zatrudnienia – w większym stopniu te związane z redukcją niż ze zwiększaniem zatrudnienia – wyraźnie skorelowane były z niepewnością dot. przyszłej sytuacji ekonomicznej.

Podobnie jak w poprzednim kwartale wyraźny wzrost zatrudnienia przewidywały na 2q2011 przedsiębiorstwa z przewagą kapitału zagranicznego. Mimo poprawy wskaźnika, dalsze redukcje zatrudnienia zapowiadały natomiast firmy z sektora publicznego. Wzrósł natomiast optymizm krajowych przedsiębiorstw prywatnych w zakresie zatrudnienia.

W ujęciu branżowym wzrost zatrudnienia przewidywały zarówno przedsiębiorstwa przemysłowe, usługowe, jak i budowlane. Podczas gdy w pierwszych dwóch sektorach obserwowany był wyraźny wzrost optymizmu, w sektorze budowlanym prognozy pozostały zbliżone do prognoz z 1q2011. Perspektywy zmian zatrudnienia oceniane były nadal bardziej optymistycznie w grupie MŚP niż w grupie dużych przedsiębiorstw, choć w tej drugiej grupie poprawa była wyraźniejsza.

Mimo wyraźnej poprawy planów zatrudnienia, przedsiębiorstwa nie przewidywały przy tym silniejszego wzrostu wynagrodzeń.

¹¹ „Informacja o kondycji sektora przedsiębiorstw, ze szczególnym uwzględnieniem stanu koniunktury w I kw. 2011 oraz prognoz koniunktury na II kw. 2011”, NBP, kwiecień 2011 r.

¹² Dane z „Informacji o kondycji sektora przedsiębiorstw (...)”, NBP, kwiecień 2011 r.

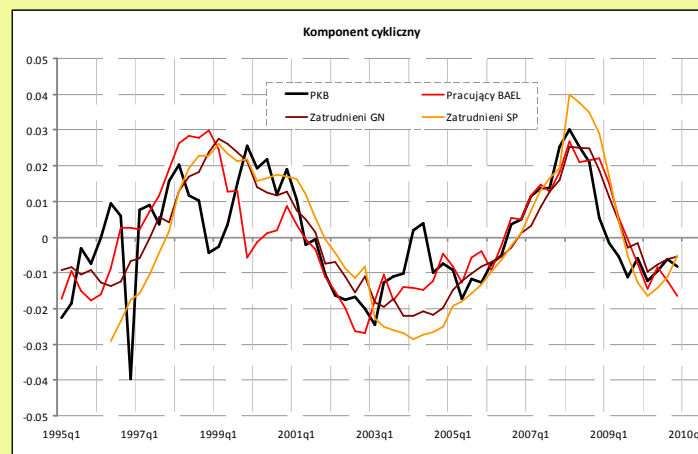
Ramka 1. Czy polski rynek pracy rzeczywiście podąża inną ścieżką niż PKB?

W ostatnim okresie coraz większego znaczenia w interpretacji przyszłości polskiego rynku pracy nabiera dyskusja dotycząca natury statystycznych zależności pomiędzy tempem wzrostu polskiej gospodarki a zachowaniem szeregów rynku pracy.

W oparciu o analizę spektralną oraz filtry pasmowo-przepustowe eksperci IE wskazywali na synchronizację cyklu PKB oraz cyklu zatrudnienia (Gradzewicz, Growiec, Hagemeyer, Popowski, 2010). Z drugiej strony wzrost bezrobocia jest znacznie niższy niż w okresie poprzedniej dekonjunktury, a ujemne dynamiki liczby pracujących wg BAEL oraz zatrudnionych w GN czy SP miały charakter przejściowy. Podobne wątpliwości budzi także zachowanie niemieckiego rynku pracy. W oparciu o wnioski z badania Möller (2010) wskazujemy, że najprawdopodobniej u źródeł takiego stanu rzeczy leży zmiana w długookresowych zależnościach pomiędzy PKB i rynkiem pracy. Zależności cykliczne wydają się być nie tylko zdrowo-rozsądkowe, ale także mieć przebieg podobny do okresu poprzedniego spowolnienia.

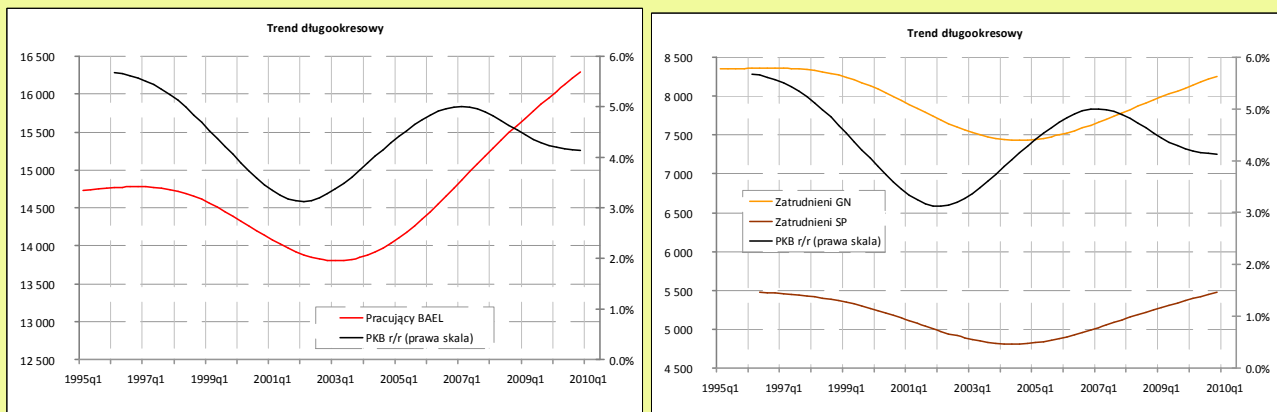
Wszelkie zmiany wartości poszczególnych szeregów czasowych są funkcją zmian wahań gospodarczych w nich zawartych, z czego wynika, iż na wahania gospodarcze składają się: (a) trendów, (b) wahań koniunkturalnych, (c) wahań sezonowych oraz (d) zaburzeń przypadkowych. By analizować powiązania pomiędzy poszczególnymi zmiennymi, należy te zmienne wcześniej poddać właściwej dekompozycji, która umożliwi odnośnienie do siebie adekwatnych kategorii. Jedną z najbardziej popularnych technik dekompozycyjnych jest filtr pasmowo-przepustowy Hodricka-Prescotta, który pozwala, po stosownym odsezonowaniu danych, na odseparowanie trendu oraz komponentu cyklicznego. Takiej procedurze poddano cztery szeregi dla Polski: PKB w cenach stałych, pracujących wg BAEL, zatrudnienie w GN oraz zatrudnionych w SP. Szeregi przed analizą zostały zlogarytmowane, co oznacza, że odchylenia od trendu (czyli komponent cykliczny) można interpretować w kategoriach punktów procentowych.

Wykres R1.1. Komponent cykliczny, filtr Hodricka-Prescotta, $\lambda=1600$, dane za okres 1995q1-2010q4

Rynek pracy w Polsce wiernie podąża za koniunkturą gospodarczą, a okres ostatniego spowolnienia gospodarczego nie odbiega pod tym względem od wcześniejszych epizodów, Wykres R1.1. Komponenty cykliczne PKB oraz wszystkich trzech miar zatrudnienia zachowują nie tylko zbieżność w czasie ale także zgodność co do skali zmienności. Wyjątkiem od tej zasady były lata 1998-1999 (okres korzystnej sytuacji na rynku pracy pomimo spowolnienia gospodarczego) oraz lata 2003-2005 (pomimo dobrej koniunktury relatywnie niski popyt na pracę). Początek roku 2008 przyniósł pewne „przestrzelenie” ze strony zatrudnienia w SP, jednak po okresie kilku kwartałów nastąpiła korekta zachowań przedsiębiorców.

Wykres R1.2. Trend długookresowy, filtr Hodricka-Prescotta, $\lambda=1600$, dane za okres 1995q1-2010q4

Wyraźnie inne jest powiązanie pomiędzy trendami długookresowymi dotyczącymi PKB oraz zmiennych rynku pracy. Na estymatorze trendu długookresowego PKB oszacowano roczne stopy wzrostu i nałożono je na estymatory trendów

długookresowych dla zmiennych rynku pracy. Około 2007 roku zachwiana została relacja pomiędzy tempem wzrostu PKB oraz wszystkimi trzema miarami zatrudnienia. Największą zmienność w czasie wykazuje estymator trendu liczby pracujących wg BAEL. W przypadku zatrudnienia w SP oraz w GN zmienność trendu jest nie tylko znacznie mniejsza, ale też przesunięta o około 2 lata wobec PKB. W przypadku pracujących wg BAEL przesunięcie także wynosiło ok. 2 lata, lecz pomimo odwrócenia trendu na PKB w 2007r, zmiana w trendzie pracujących nie pojawiła się do 2010q4.

Co warto podkreślić, filtry pasmowo-przepustowe cechują się słabszymi własnościami statystycznymi pod koniec próby. Oznacza to, że estymatory komponentów cyklicznych oraz trendu należy interpretować z ostrożnością z lat 2009-2010. Podobne zastrzeżenia można mieć do estymatorów spektralnych. Jeśli jednak na podobny charakter procesów wskazuje analiza obu rynków pracy okrzykniętych „cudami” w okresie ostatniego kryzysu – tj. Polski i Niemiec – wydaje się, że warto zwrócić uwagę w analizowaniu bieżących danych na różnice pomiędzy komponentem, który jest przejawem procesów długookresowych i komponentem, który odzwierciedla cykl koniunkturalny.

Literatura:

Gradzewicz, Michał, Jakub Growiec, Jan Hagemeyer, Piotr Popowski, 2010, Cykl koniunkturalny w Polsce – wnioski z analizy spektralnej, Bank i Kredyt 41 (5), 2010, pp. 41–76

Möller, Joachim; 2010; The German labor market response in the world recession – de-mystifying a miracle; Zeitschrift für Arbeitsmarkt Forschung, Volume 42, Number 4, pp. 325-336

II. PODAŻ PRACY I BEZROBOCIE

Podaż pracy

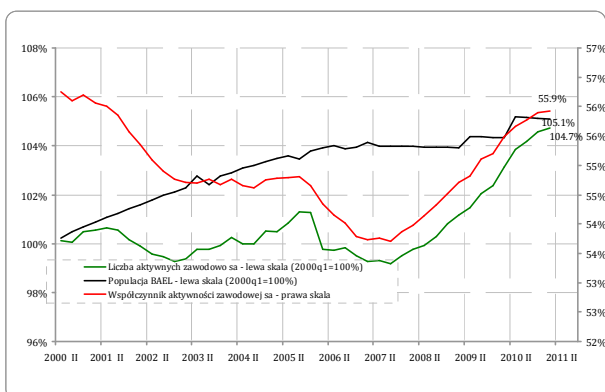
Liczba osób aktywnych zawodowo (głównie w wieku okołoemerytalnym) wzrasta, ale coraz wolniej. Stopa bezrobocia BAEL wyraźnie obniżyła się w wyniku wzrostu liczby pracujących, ale słabszy wzrost podaży pracy wspomógł tę tendencję.

W 1q2011 utrzymany został obserwowany w całym 2010 roku trend wzrostu liczby osób aktywnych zawodowo, jakkolwiek dynamika ta zdaje się mieć tendencję malejącą. Dane na podstawie BAEL wskazują na wzrost liczby osób aktywnych zawodowo o ok. 270 tys., tj. ok. 1,3% r/r, (Wykres nr 7). Jednak w samym 1q2011 pojawiło się na rynku pracy tylko ok. 30 tys. osób i jest to przyrost najmniejszy od 2q2008. Wydaje się to sugerować wyhamowanie tendencji wysokich przyrostów aktywności zawodowej obserwowanych w latach 2008-2010 (więcej o źródłach zmian aktywności zawodowej w Ramce nr 2)

Obniżyło się także tempo wzrostu wskaźnika aktywności zawodowej do ok. 0,4 pp r/r wobec przyrostów na poziomie ok. 0,7-0,8 pp r/r na przestrzeni lat 2009-2010. Wciąż dostrzegalny choć coraz mniej znaczny jest spadek liczby osób nieaktywnych – ok. 0,3 % (od końca 2008 jest to już łącznie 3,5%, tj. ponad 507 tys. osób mniej). Zdaje się to wskazywać, iż pozytywne skutki zmian legislacyjnych dotyczących przechodzenia na wcześniejszą emeryturę już zostały odzwierciedlone w procesach na rynku pracy i należy się spodziewać stopniowego wygasania tych pozytywnych trendów.

Wykres nr 7

Liczba aktywnych zawodowo, współczynnik aktywności zawodowej i populacja BAEL (sa)

W 1q2011 współczynnik aktywności zawodowej wzrósł przede wszystkim (Wykres nr 8) wśród osób

w wieku przedemerytalnym (o 1,8 pp. r/r) oraz wśród grupie osób powyżej 60/65 lat (o 0,4 pp. r/r). Wzrost zatrudnienia i aktywności zawodowej osób starszych w dalszym ciągu związany jest z wprowadzeniem ograniczeń we wcześniejszym opuszczaniu rynku pracy, przy czym wzrost aktywności osób w wieku formalnie emerytalnym związany jest prawdopodobnie z funkcjonującymi tylko do końca 2010r zachętami do dłuższej aktywności zawodowej¹³. Warto przy tym wskazać, że pomimo pozytywnych tendencji, aktywność i zatrudnienie w tej grupie osób w Polsce pozostaje wciąż bardzo niska, jedna z najniższych w UE.

Relatywnie trudniejsza sytuacja osób młodych na rynku pracy zahamowała trend wzrostowy wskaźnika zatrudnienia i aktywności zawodowej w tej grupie. W 1q2010 wskaźniki te odnotowały pierwszy od 1q2008 spadek (odpowiednio o -1,9pp r/r oraz -1,7 pp r/r).

Wykres nr 8

Współczynnik aktywności zawodowej (%), wskaźnik zatrudnienia (%) oraz ich zmiany (r/r w pp.) wg grup wieku

Pomimo wzrostu liczby pracujących (o 1,9% r/r sa), nie zaobserwowano istotnego wzrostu wskaźnika zatrudnienia (0,0pp r/r sa), co oznacza, że liczba pracujących rosła w tempie zbliżonym do wzrostu populacji. W dalszym ciągu widoczna jest znaczna heterogeniczność w grupach wiekowych. W grupach o największym znaczeniu dla rynku pracy, tj. pomiędzy 25 i 45 rokiem życia, kolejny kwartał z rzędu nie następują znaczne zmiany, choć wskaźnik

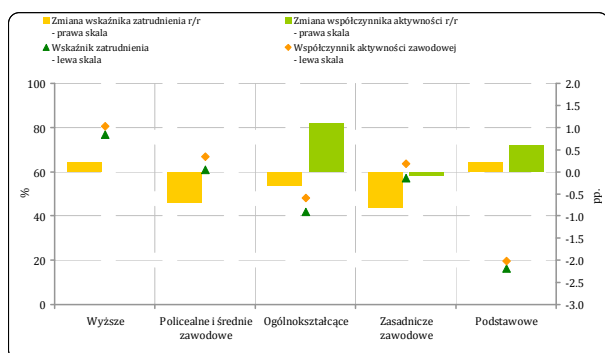
¹³ Do końca 2010r. osoby uzyskujące prawo do świadczeń emerytalnych mogły jednocześnie kontynuować stosunek pracy oraz rozpocząć pobieranie emerytury. Od 2011r możliwe nadal pozostanie łączenie aktywności zawodowej oraz pobieranie świadczeń emerytalnych, jednak w celu uzyskania świadczeń z ZUS konieczne jest przerwanie stosunku pracy z bieżącym pracodawcą.

zatrudnienia zatrzymał trend spadkowy w grupie osób w wieku największej aktywności (ang. *prime age*). Wzrost tego współczynnika w grupie wiekowej 35-44 wyniósł 0,4 pp r/r, w grupie 25-34 lata wyniósł 1,0 pp r/r.

Nieznaczny wzrost wskaźnika zatrudnienia oraz wskaźnika aktywności nastąpił jedynie wśród osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (Wykres nr 9) - współczynnik aktywności wzrósł w tych grupach o 0,4 pp. r/r a współczynnik zatrudnienia o 0,8 pp. r/r.

Wykres nr 9

Współczynnik aktywności zawodowej (%), wskaźnik zatrudnienia (%) i ich zmiany (r/r w pp.) wg wykształcenia

Bezrobocie

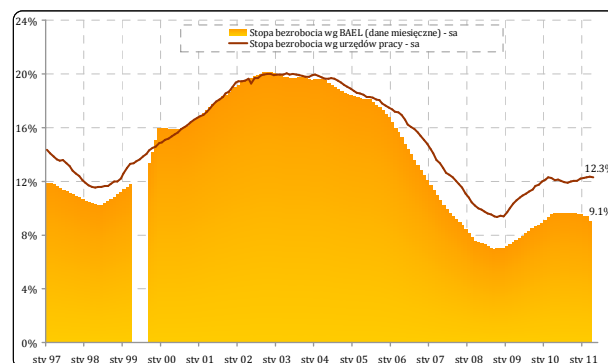
Dane rejestrowe wskazują na stabilizację, a sprawozdania BAEL wskazują na spadek stopy bezrobocia. Wg BAEL maleje liczba osób bezrobotnych wg BAEL (ok. 3,7% r/r).

W ujęciu rocznym 1q2011 po raz pierwszy od 1q2009 obniżyła się stopa bezrobocia zarówno według danych BAEL (Wykres nr 10). Odsezonowana stopa bezrobocia BAEL wyniosła 9,1%, tj. obniżyła się o 0,7 pp w porównaniu z 4q2010. Stopa bezrobocia na podstawie danych rejestrowych ustabilizowała się na poziomie ok. 12,3% po wyeliminowaniu czynników sezonowych (więcej o źródłach różnic pomiędzy stopami bezrobocia wg BAEL i danych rejestrowych w Ramce 3).

Obecnie zarówno stopa bezrobocia BAEL jak i stopa bezrobocia rejestrowanego jest o ok. 2,9 pp, powyżej ich minimum obserwowanego w 4q2008 roku, tj. okresu najlepszej koniunktury na rynku pracy. W ujęciu rocznym liczba osób bezrobotnych wg BAEL zmniejszyła się o 3,7%, jednak dane rejestrowe wskazują na niewielki wzrost liczby osób zarejestrowanych w 1q2011 o ok. 3,5% r/r. W relacji do 4q2008 liczba osób bezrobotnych jest wciąż wyższa o 18,8% (sa).

Wykres nr 10

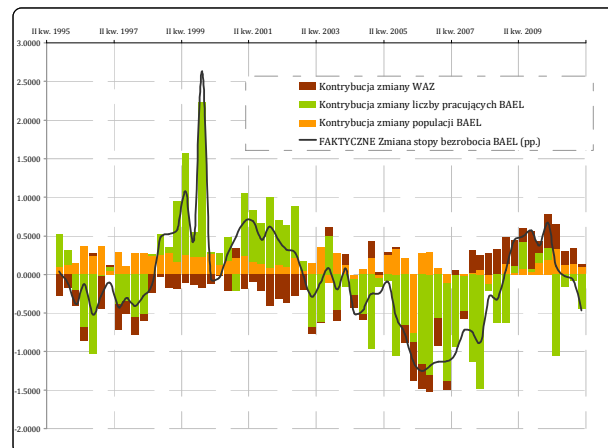
Stopa bezrobocia rejestrowanego i BAEL (sa)

Do kwartalnego spadku stopy bezrobocia przyczynił się głównie wzrost liczby pracujących, następujący już czwarty kwartał z rzędu (Wykres nr 11). W przeciwieństwie do poprzednich kwartałów zmiana wskaźnika aktywności zawodowej nie hamowała spadku stopy bezrobocia.

Wykres nr 11

Dekompozycja dynamiki kw/kw liczby bezrobotnych (sa)

Dane z urzędów pracy wskazują, że maleje liczba nowozarejestrowanych bezrobotnych, jak i liczba wyrejestrowań ogółem. W 1q2011 kategorie te ustabilizowały się na poziomie ok. 20-30 tys. osób (po usunięciu czynników sezonowych). Spadkowi uległa także ofert pracy (obecnie na poziomie ok. 60 tys. w porównaniu do ok. 83 tys. w 4q2010), lecz zjawisko to wynika głównie ze spadku subsydiowanych miejsc pracy oraz miejsc aktywizacji zawodowej. Tzw. „rynkowych” ofert pracy było na przestrzeni 1q2011 o ok. 25% przeciętnie więcej niż w analogicznym okresie roku 2010.

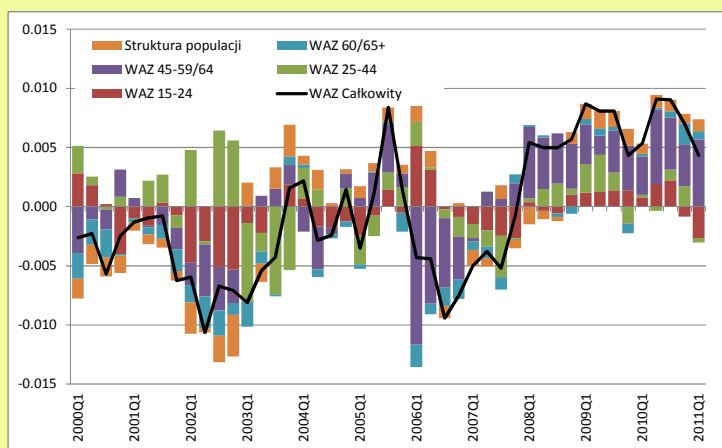
Ramka 2. Trendy w aktywności ekonomicznej ludności

Wzrost udziału osób aktywnych na rynku pracy w populacji sprawia, że dane od 2008 roku podaż pracy w Polsce wzrasta. Od początku transformacji ustrojowej jest to pierwszy tak długi okres wzrostu współczynnika aktywności zawodowej (WAZ). Wzrost aktywności zawodowej przyczynił się nie tylko do wzrostu potencjalnych możliwości rozwojowych gospodarki Polski, ale także zmniejsza możliwa presję na wzrost płac, związaną z ewentualnymi trudnościami w znalezieniu pracowników.

Celem poniżej ramki jest próba wskazania głównych źródeł wzrostu aktywności poprzez analizę trendów aktywności zawodowej w czterech grupach wieku: młodych osób (15-24 lata), osób w wieku największej aktywności (25-44 lata), osób w wieku przedemerytalnym (45-59/64) oraz osób w wieku emerytalnym (powyżej 60/65 lat) oraz zmian proporcji tych grup.

Dekompozycja zmian współczynnika aktywności zawodowej ogółem (Wykres 2.1) wskazuje, że wzrost aktywności zawodowej w latach 2008-2011 był związany w największym stopniu z aktywizacją zawodową osób w wieku przedemerytalnym. Rosnąca aktywność tych osób na rynku pracy wynika częściowo z ograniczenia możliwości otrzymywania świadczeń emerytalnych przed oficjalnym wiekiem emerytalnym (wprowadzenie od początku 2009 roku emerytur pomostowych). Dane BAEL wskazują także, że wzrost aktywności wiązał się także z systematycznym spadkiem liczby osób pobierających świadczenia rentowe (Wykres 2.2).

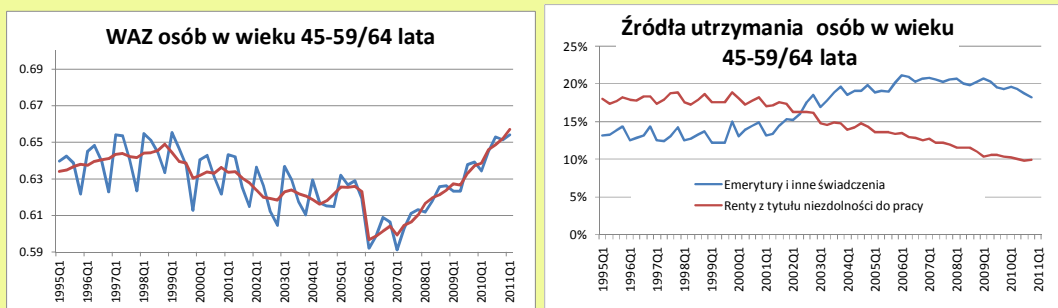
Wykres R2.1. Wpływ rocznych zmian współczynników aktywności zawodowej w poszczególnych grupach na zmiany r/r w pp. ogólnego współczynnika aktywności zawodowej

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych BAEL

W latach 2008-2009 stosunkowo duży był udział wzrostu aktywności osób w wieku największej aktywności, natomiast w latach 2009-2010 istotny był także wzrost aktywności osób w wieku 15-24 lata związany prawdopodobnie z większą aktywnością na rynku pracy osób, które nie trafiły w ramach poboru do wojska. Spadek aktywności osób młodych w ostatnich dwóch kwartałach przyczynił się w największym stopniu do osłabienia wzrostu całkowitego współczynnika aktywności zawodowej i może być związany z wygaśnięciem wpływu braku poboru do wojska i pojawieniem się efektów zniechęcania długim poszukiwaniem pracy (stopa bezrobocia wśród osób młodych jest przeciętnie dwukrotnie wyższa niż średnia w całej populacji).

Wykres R2.3 Lewy panel – zmiany współczynnika aktywności wśród osób w wieku 45-59/60. Prawy panel - Zmiany odsetków osób w wieku 45-59/64, które są nieaktywne i ich głównym źródłem utrzymania są emerytury i inne świadczenia oraz renty z tytułu niezdolności do pracy

Źródło: Obliczenia własne na podstawie mikro danych BAEL

Zmiany struktury wieku populacji związane z osiąganiem wieku największej aktywności zawodowej przez kolejne roczniki wyżej demograficznego z początku lat 1980-tych wieku podnosiły roczne zmiany całkowitego współczynnika aktywności. W sumie począwszy od 2009 roku zmiany struktury systematycznie podnosiły współczynnik aktywności o ok. 0,1-0,2 pp. rocznie.

Ramka 3. Co różni skalę bezrobocia wg BAEL i rejestrowego?

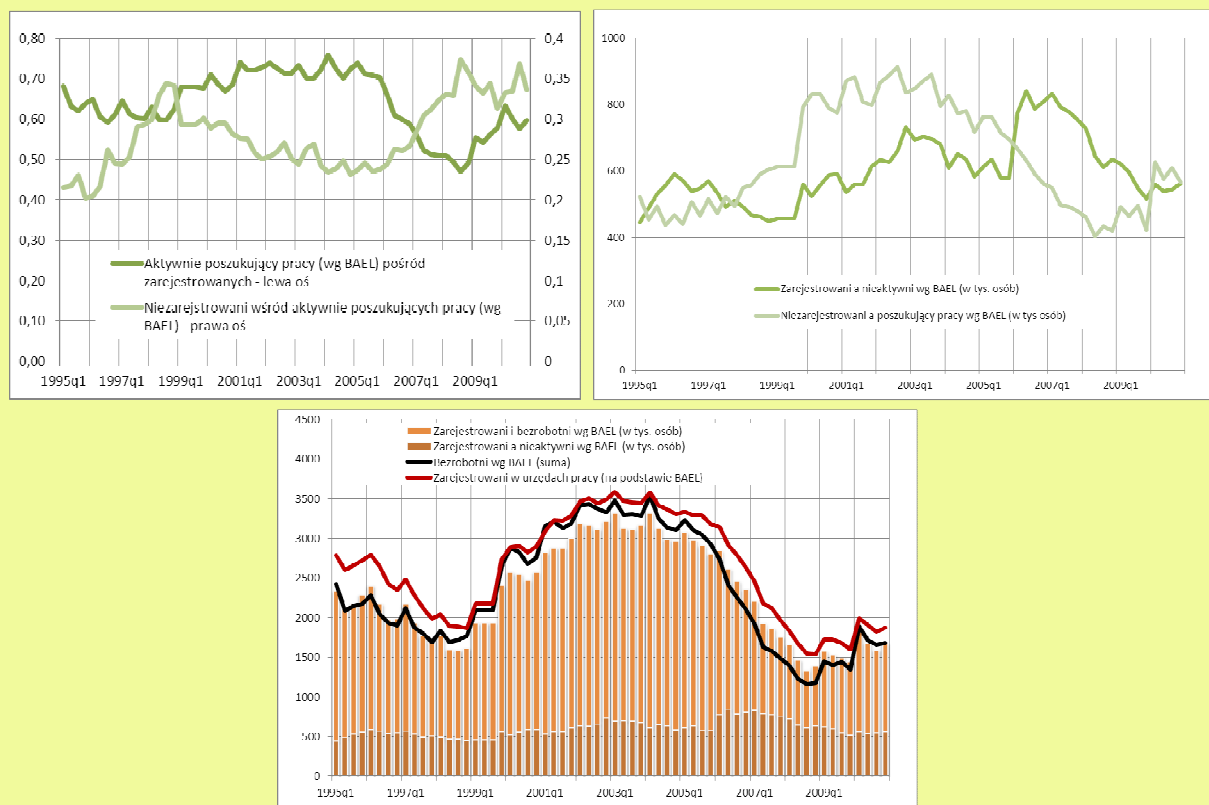
Brak zainteresowania podjęciem zatrudnienia przez część osób zarejestrowanych w urzędach pracy i zatrudnienie nierejestrowane nie są w stanie wyjaśnić różnicy w zachowaniu stóp bezrobocia wg BAEL oraz na podstawie danych rejestrowych. Populacja osób niezarejestrowanych w urzędach pracy a mimo to aktywnie poszukujących pracy (tj. bezrobotni wg BAEL) wynosiła w ciągu ostatnich kwartałów ok. 500-600 tys. osób i była zbliżona wielkością do populacji osób faktycznie biernych, choć uwzględnianych w meldunkach urzędów pracy jako osoby bezrobotne, Tabela R3.1. Największą zmienność oraz cykliczność wśród zarejestrowanych mają poszukujący pracy, niezależnie od faktu rejestracji, przy czym ok. 30-45% osób faktycznie poszukujących pracy *nie rejestruje* się w urzędach pracy. Szara strefa (czyli osoby jednocześnie zarejestrowane i pracujące stanowią niewielki i malejący odsetek aktywnych zawodowo, obecnie ok. 1.2% aktywnych zawodowo, por. Cichocki i Tyrowicz (2010). Populacja zarejestrowanych, lecz nieposzukujących pracy jest względnie stała co do wielkości i nie wydaje się przejawiać zmienności w cyklu koniunkturalnym.

Tabela R3.1. Poszukujący i nieposzukujący pracy wśród zarejestrowanych bezrobotnych na podstawie BAEL.

	Zarejestrowani w urzędach pracy (wg BAEL)	Niezarejestrowani a poszukujący pracy wg BAEL	Zarejestrowani i nieposzukujący pracy wg BAEL	Zarejestrowani i nieaktywni wg BAEL	Zarejestrowani i poszukujący pracy wg BAEL
Współczynnik zmienności (1995-2010)	24,7%	24,7%	12,9%	16,8%	34,2%
Współczynnik zmienności (2009-2010)	7,3%	13,8%	4,7%	5,9%	11,8%
Korelacja z A	-19,3%	-2,1%	3,1%	47,1%	-21,9%
Korelacja z U wg BAEL	97,4%	90,9%	39,8%	15,7%	99,4%
Skala w 2010 (w tys. osób)	1 898,28	593,70	756,60	551,03	1 141,69
Skala w latach 1990-2010 (w tys. osób)	2 606,76	635,45	897,07	897,07	601,00

Źródło: obliczenia własne na podstawie BAEL.

Wykres R3.1. Aktywne poszukiwanie pracy oraz fakt rejestracji w urzędzie pracy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BAEL.

Wielu ekonomistów preferuje bezrobocie wg BAEL jako miarę tego zjawiska ze względu na fakt iż w rejestrach urzędów pracy uwzględnieni mogą być także ci, którzy faktycznie nie poszukują pracy, ale spełniają kryteria ustawowe. Definicja bezrobocia na podstawie BAEL uwzględnia tak naprawdę tylko te osoby, które pracy poszukują. Poza tym, BAEL opiera się na indywidualnych deklaracjach poszczególnych osób, tj. stanie faktycznym niezależnym od spełnienia bądź nie formalności wynikających z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Ponieważ BAEL zawiera pytanie o fakt zarejestrowania w urzędzie pracy niezależnie od pytań o przejawy aktywności zawodowej, możliwe jest zestawienie tych dwóch kategorii – bezrobocia wg BAEL oraz bezrobocia rejestrowanego i porównanie skali rozbieżności pomiędzy nimi.

Choć istnieją pewne różnice w skali bezrobocia wg BAEL oraz rejestrowego, wydaje się, że dwie zmienne mierzące to samo zjawisko powinny być względnie zbieżne: większość bezrobotnych wg BAEL powinna być także zarejestrowana a większość zarejestrowanych powinna w BAEL deklarować bycie bezrobotnym. W rzeczywistości, statystycznie ok. 35% osób zarejestrowanych w urzędach pracy klasyfikowana jest wg BAEL jako nieaktywne.

Bibliografia:

Cichocki, S. i Tyrowicz, J., 2010, *Źródła zatrudnienia nierejestrowanego w Polsce*, Bank i Kredyt, Nr1, Vol 41

III. PRZEPŁYWY NA RYNKU PRACY

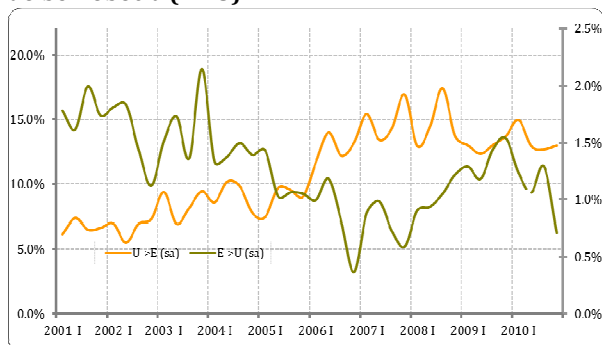
W 1q2011 wyraźnie zmalała liczba przejść z zatrudnienia do bezrobocia¹⁴, co przy podobnej skali innych przepływów wpłynęło na wyraźne obniżenie się stopy bezrobocia BAEL. Opublikowane dane wskazują na stabilizację napływów z nieaktywności zawodowej na rynek pracy po spadku natężenia tych przepływów w drugiej połowie 2010 roku.

Najważniejszymi przepływami decydującymi o zatrudnieniu i bezrobociu w gospodarce są przepływ związany ze znajdowaniem pracy (U->E) oraz utratą pracy (E->U).

Spowolnienie w polskiej gospodarce w 2009 roku przełożyło się na wyraźny wzrost prawdopodobieństwa utraty pracy przez osoby pracujące (Wykres nr 12). Od połowy 2009 roku zaczęło wzrastać prawdopodobieństwo znalezienia pracy przez osoby bezrobotne, a na początku 2010 roku odnotowano jego wyraźny wzrost odzwierciedlający wzrost popytu na pracę (wzrosła liczba ofert pracy). W 2010 roku zarówno prawdopodobieństwo znalezienia jak i utraty pracy zaczęło maleć, ale utrzymywała się przewaga przyjmowania nowych pracowników nad zwolnieniami. Na przełomie 2010 i 2011 roku popyt na pracę cechował nieznaczny wzrost, natomiast wydaje się, że głównym źródłem wzrostu dynamiki zatrudnienia było zmniejszenie prawdopodobieństwa zwolnień pracowników.

Wykres nr 12

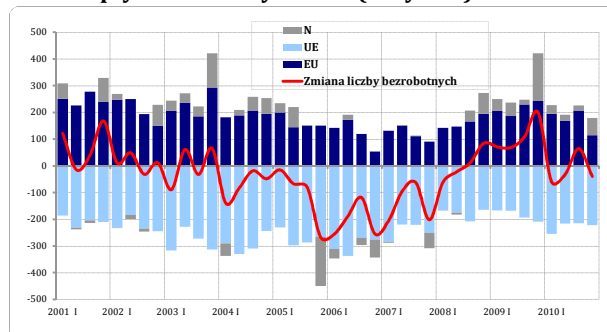
Prawdopodobieństwa przejścia osoby bezrobotnej do zatrudnienia (U->E) oraz przejścia osoby zatrudnionej do bezrobocia (E->U)

¹⁴ Obliczenia na mikrodanych BAEL do 4q2010 roku. Przepływy w okresie 4q2010-1q2011 mają charakter ekstrapolacji na podstawie wcześniejszych obserwacji mikro i opublikowanych danych przekrojowych za pomocą metody *Iterative Proportional Fitting*.

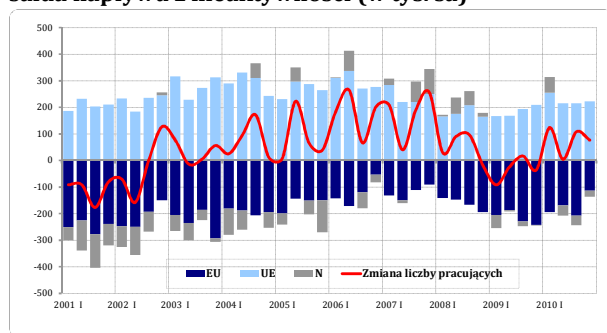
Wykres nr 13

Zmiany bezrobocia – wpływ przepływów UE, EU oraz salda napływu z nieaktywności (w tys. sa)

Wykres nr 14

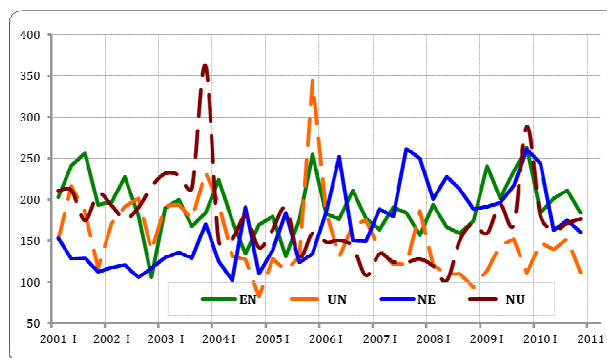
Zmiany pracujących – wpływ przepływów UE, EU oraz salda napływu z nieaktywności (w tys. sa)

Przepływy pomiędzy aktywnością i nieaktywnością na rynku pracy od połowy 2010 roku wskazują na osłabienie w stosunku do lat 2008-2010 zarówno napływu nowych osób na rynek pracy jak i odpływów do nieaktywności. W ostatnim kwartale jedynie napływ z nieaktywności do bezrobocia pozostał na stabilnym poziomie.

Wykres nr 15

Przepływy pomiędzy nieaktywnością a pracą i bezrobociem (w tys. sa)

IV. WYNAGRODZENIA, WYDAJNOŚĆ I KOSZTY PRACY

Dynamika wzrostu płac w całej gospodarce zmniejszyła się w 1q2011, po jednorazowym skoku w 4q2010, co pociągnęło za sobą spadek dynamiki jednostkowych kosztów pracy wg BAEL.

Wynagrodzenia

Dynamika wynagrodzeń r/r w gospodarce w 1q2011 roku była niższa niż w kwartał wcześniej i wyniosła 4,5% r/r wobec 6,0% r/r w 4q2010 (Tabela 1).

Do spadku przyczyniło się zmniejszenie dynamiki płac w większości sekcji, które można tłumaczyć stosowaniem przez część przedsiębiorców dodatkowych składników wynagrodzeń i nagród wypłacanych pod koniec każdego roku jako substytutów podwyżek wynagrodzeń bazowych. Obniżka dynamik wynagrodzeń w sektorze publicznym może być częściowo spowodowana ograniczeniami związanymi z zamrożeniem funduszu płac w sferze budżetowej.

Jednakże głównym źródłem różnicy pomiędzy dynamikami w 4q2010 roku i 1q2011 roku były rezydualne szacunki funduszu płac poza sekcjami, dla których publikowane są kwartalne dane GUS obejmujące głównie mikrofirmy (jednostki poniżej 9 zatrudnionych składające się na ok. 15% całego zatrudnienia w gospodarce).

Zwiększenie dynamiki wynagrodzeń nastąpiło jedynie w usługach finansowych (z 0,2% r/r w 4q2010 do 9,0% r/r w 1q2011), ale wynikało ono głównie z efektu niskiej bazy spowodowanego przesunięciami wypłat dodatkowych składników wynagrodzeń.

Tabela 1

Dynamika wynagrodzeń w gospodarce i jej sekcjach r/r (zgodne z PKD 2007)

	2009				2010				2011
	1q	2q	3q	4q	1q	2q	3q	4q	1q
Gospodarka*	6,8	4,4	4,9	4,7	4,1	3,8	2,9	6,0	4,5
Rolnictwo	-0,3	-2,4	-3,1	-2,2	1,0	12,9	9,9	15,1	9,4
Sektor przedsiębiorstw	6,3	3,7	3,9	3,8	2,8	3,8	2,0	4,3	4,1
Usługi finansowe	0,3	3,9	0,8	8,5	-2,5	5,0	7,9	0,2	9,0
Nauka i technika	9,1	4,9	9,1	2,4	-0,6	5,1	-5,6	2,9	2,2
Administracja	11,9	7,2	6,3	0,2	5,2	0,2	0,2	5,6	3,0
Edukacja	10,7	5,2	6,8	6,0	10,0	3,2	4,5	9,4	5,8
Ochrona zdrowia	11,0	6,3	6,5	1,6	2,9	3,3	1,8	3,0	2,3
Mikroprzedsiębiorstwa i reszta GN**	4,8	5,5	6,0	-1,6	-1,1	-1,8	1,5	36,2	5,0

*Dane dla pełnej zbiorowości;

** Kolorem czerwonym oznaczono szacunki IE.

W 1q2011, przy wzroście inflacji mierzonej CPI (do 3,8% r/r z 2,9% r/r w 4q2010), dynamika przeciętnych wynagrodzeń w gospodarce w ujęciu

realnym spadła w porównaniu z 4q2010 z 3,0% r/r do 0,7% r/r.

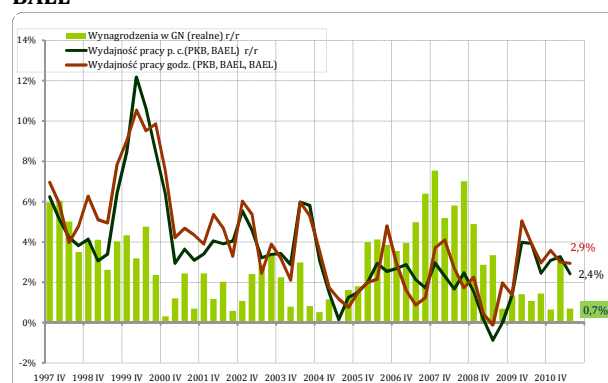
W stosunku do 1q2011 plany podniesienia wynagrodzeń na 2q2011 zadeklarowało więcej przedsiębiorców ankietowanych w ramach Szybkiego Monitoringu NBP (17,6% po korekcie sezonowej - o 1,4 pp. więcej niż w poprzednim kwartale). Wydaje się, że związki zawodowe ze względu na swoją niewielką obecność w rynkowej części polskiej gospodarki mają stosunkowo niewielki wpływ na negocjacje wynagrodzeń w przedsiębiorstwach (porównaj ramka nr 3). Innym czynnikiem instytucjonalnym wpływającym na dodatkowy wzrost dynamiki wynagrodzeń jest natomiast przyjęty w czerwcu 2011 poziom płacy minimalnej w 2012 roku o 8,3% wyższy niż w br., co oznacza wzrost relacji płacy minimalnej do przeciętnego wynagrodzenia (więcej w Ramce nr 4).

Wydajność

W 1q2011 wydajności pracy w przypadku rachunku opartego na danych BAEL zmniejszyła się i wyniosła 2,4% r/r (Wykres 16). Tempo wzrostu wydajności było niższe od tempa wzrostu płac nominalnych. Dynamika wydajności liczona na jednego zatrudnionego (p.c) jak i na godzinę pracy (p.h) w 1q2011 była wyższa od dynamiki płac realnych (deflowanych CPI).

Wykres nr 16

Zmiany wydajności pracy a wzrost płac realnych wg BAEL¹⁵

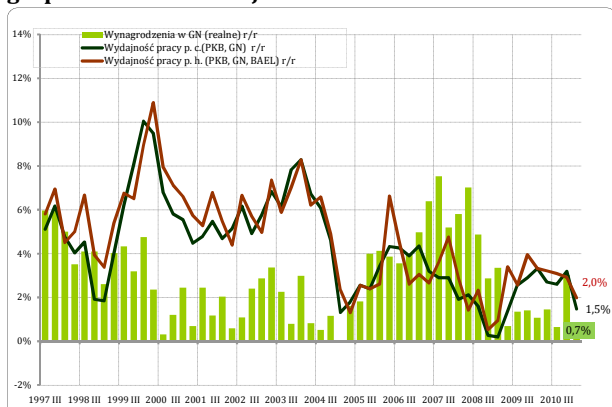

¹⁵ Do kalkulacji tempa wzrostu wydajności pracy na zatrudnionego (p.c.) wykorzystano realną dynamikę PKB oraz dynamikę liczby pracujących wg BAEL. W przypadku wydajności godzinowej (p.h.) posłużono się realnym tempem wzrostu PKB oraz dynamiką łącznie przepracowanego czasu, stanowiącego iloczyn liczby pracujących wg BAEL oraz przeciętnie przepracowanej liczby godzin w tygodniu wg BAEL.

Również w przypadku rachunku opartego na danych o zatrudnieniu ze sprawozdawczości podmiotów pow. 9 osób dynamika wydajność pracy (wykres 17) uległa obniżeniu w 1q2011 i wynosiła 1,5% (wobec 3,2% r/r w 4q2010).

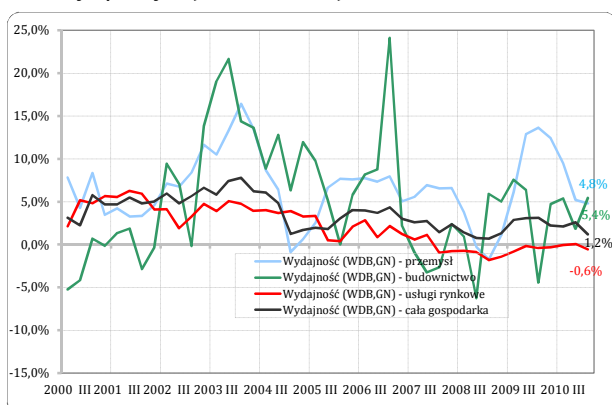
Wykres nr 17

Zmiany wydajności pracy a wzrost płac realnych w gospodarce narodowej

Wykres nr 18

Zmiany r/r wydajności w sekcjach GN

W przypadku produktywności pracy w ujęciu branżowym w stosunku do 4q2010 widać poprawę dynamiki w budownictwie (wykres 18).¹⁶ W przemyśle kolejny kwartał z rzędu nastąpił spadek dynamiki wydajności, choć wciąż jest ona znacznie wyższa niż w pozostałych częściach gospodarki. W sektorze usługowym obserwowany był spadek dynamiki wydajność pracy spowodowany umiarkowanym wzrostem dynamiki zatrudnienia przy niezmięionej w stosunku do 4q2010 dynamice wartości dodanej.

Wg wyników Szybkiego Monitoringu relacja pomiędzy wzrostem wynagrodzeń i wzrostem

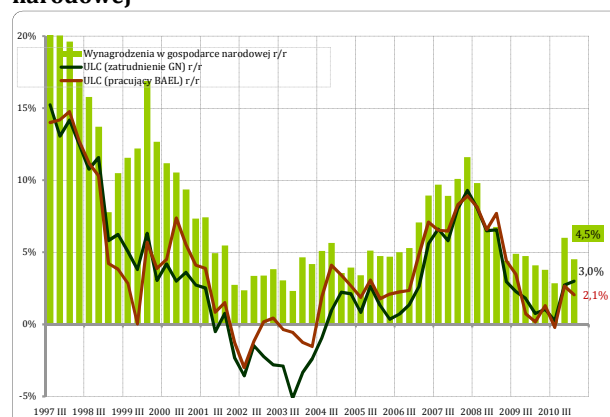
wydajności pracy nieznacznie pogorszyła się w 1q2011 w stosunku do 4q2010. W porównaniu do 4q2010 zmniejszyła się liczba przedsiębiorstw deklaruujących szybszy wzrost wydajności niż wynagrodzeń a wzrosła liczba przedsiębiorstw, w których wydajność rośnie wolniej niż płace.

Jednostkowe koszty pracy (ULC)

Dynamika jednostkowych kosztów pracy obliczonych na podstawie zatrudnienia wg BAEL spadła w 1q2011 do 2,1% r/r wobec 2,6% r/r w 4q2010 na skutek zmniejszenia się dynamiki wynagrodzeń w 1q2011 (wykres 19).

Wykres nr 19

Wzrost ULC a wzrost płac nominalnych w gospodarce narodowej

Dostępne dane pozwalają również na oszacowanie dynamiki ULC obliczonego na podstawie informacji o liczbie pracujących w GN. Dynamika ta wzrosła w 1q2011 do 3,0% r/r wobec 2,7% w 4q2010. Różnica w zachowaniu dynamiki ULC liczonych na podstawie zatrudnienia wg BAEL a liczonych w oparciu o liczbę pracujących w GN wynikają z silniejszego spadku wydajności pracy w przypadku rachunku opartego na danych z Gospodarki Narodowej.

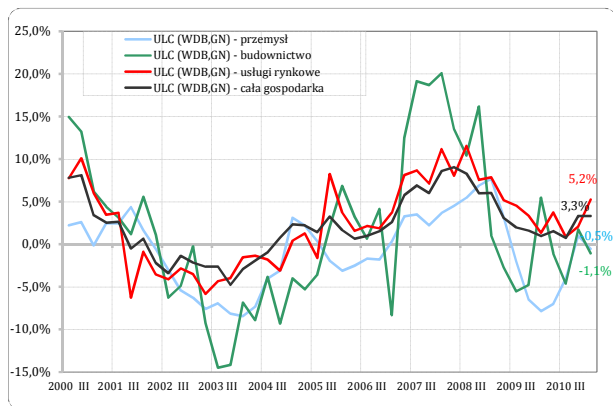
W przypadku ULC w głównych sektorach gospodarki (wykres 20) w 1q2011 odnotowano spadek dynamiki w przemyśle (do -0,5% r/r) na skutek zmniejszenia się dynamiki wynagrodzeń. Zmniejszyła się również dynamika jednostkowych kosztów pracy w budownictwie (do -1,1% r/r) na skutek zwiększenia się tempa wzrostu wydajności pracy.

Wyraźny wzrost dynamiki ULC wynikający ze wzrostu dynamiki wynagrodzeń i spadku dynamiki wydajności widoczny był w usługach rynkowych (do 5,2% r/r z 2,1% r/r w 4q2010).

¹⁶ W przypadku analizy po sektorach do wyliczenia zmian w wydajności i ULC użyto wartości dodanej brutto (WDB).

Wykres nr 20

Wzrost ULC w sekcjach GN

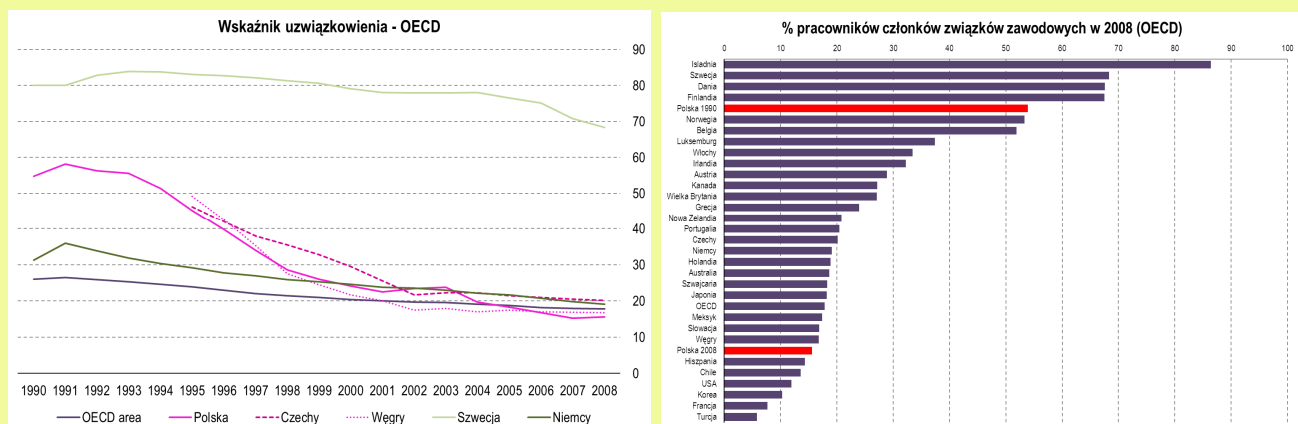

Ramka 4. Czy związki zawodowe mają duży udział w decydowaniu o rynku pracy w Polsce?

Na przestrzeni ostatnich dwudziestu lat znacznemu ograniczeniu uległ wpływ związków zawodowych na procesy na rynku pracy w Polsce. Ogólnie niski stopień uzwiązkowienia wiąże się dodatkowo z koncentracją działalności związków w przedsiębiorstwach niesprywatyzowanych lub komunalnych a także w dwóch sektorach (tj. górnictwo oraz wytwarzanie energii i zaopatrywanie w media). Spośród dwóch sektorów, które charakteryzowały się najwyższą presją płacową w okresie przed recesją, tj. budownictwo i przetwórstwo przemysłowe – pierwszy w zasadzie nie uległ uzwiązkowieniu, a w drugim żadnych związków zawodowych nie ma w niemal 50% przedsiębiorstw.

Na przestrzeni lat 1990-2010 systematycznie spadał wskaźnik uzwiązkowienia w Polsce (panel lewy wykresu R4.1), przy czym podobny proces zachodził w innych gospodarkach Europy Środkowej i Wschodniej (panel prawy wykresu R4.1). Należy przy tym wskazać, że gospodarki tego regionu charakteryzują się od połowy lat 2000 uzwiązkowaniem w skali zbliżonej do średniej dla OECD, średniej dla UE oraz największej gospodarki UE, tj. Niemiec. Nie jest to jednak zjawisko homogeniczne w UE – dla przykładu kraje skandynawskie charakteryzują się uzwiązkowaniem niemal trzykrotnie wyższym niż średnia OECD.

Wykres R4.1. Uzwiązkowanie w krajach OECD, w tym w Polsce

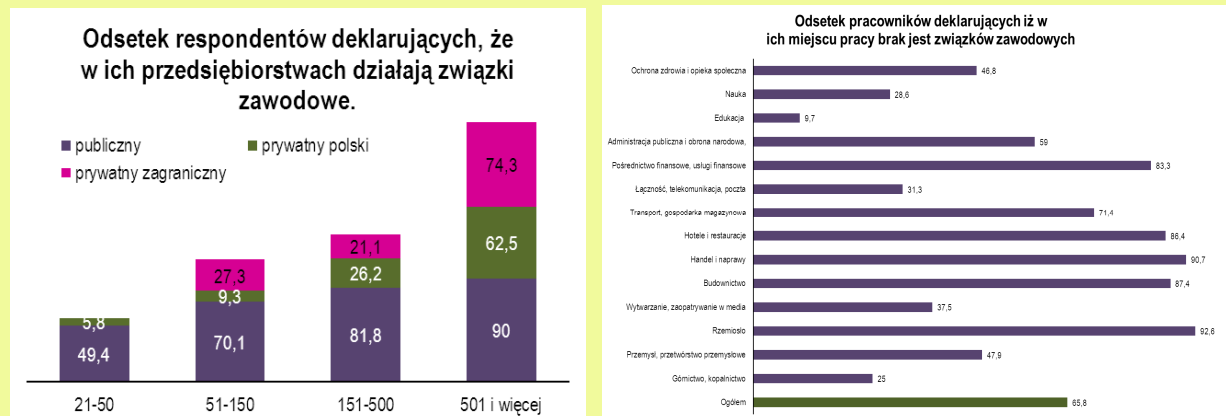
Źródło: OECD, dane dla poszczególnych krajów w większości przypadków na podstawie sprawozdawczości własnej związków zawodowych

Wynagrodzenia członków związków zawodowych koncentrują się powyżej mediany rozkładu płac. Przeciętny członek związku zawodowego w Polsce ma bowiem niewiele wspólnego z medialnym wzorcem demonstrującego pracownika fizycznego. Przeciętny członek związku jest mężczyzną, starszym o ok. 5 lat niż przeciętny pracownik najemny, a także ma wyższe wykształcenie i piastuje stanowisko zarządcze średniego szczebla bądź eksperckie (dane wskazują, że wśród członków związków zawodowych jest ponad dwa razy więcej magistrów niż poza nimi, oraz ponad dwa razy więcej specjalistów z wyższym wykształceniem niż poza nimi).

Zarówno spadek uzwiązkowienia jak i zmiany w strukturze członków organizacji pracowniczych powodują, iż związki zawodowe w Polsce mają coraz mniejszy wpływ na kształtowanie wynagrodzeń. Ich oddziaływanie koncentruje się w przedsiębiorstwach w całości lub częściowo państwowych lub dużych sprywatyzowanych firmach, Wykres R4.2 (panel lewy).

Forma własności przedsiębiorstw ze znaczną rolą związków wiąże się także ze skupieniem ich aktywności w kilku sektorach gospodarki, w szczególności w górnictwie (zatrudniające obecnie mniej niż 0.5% pracowników najemnych) oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię i media, panel prawy Wykresu R4.2. W przypadku usług telekomunikacyjnych i łączności wysoki wskaźnik obecności związków wynika z roli jaką na tym rynku odgrywa Poczta Polska S.A. zatrudniająca ok. 100 tys. osób spośród ok. 180 tys. osób pracujących w tym sektorze.

Wykres R4.2. Uziązkowanie w Polsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania „Polacy 2007”

Stosunkowo niewielką rolę związków w negocjacjach wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw ogółem, ale także ich skumulowanie w niektórych sekcjach potwierdzają też badania ankietowe NBP (zrealizowane w ramach międzynarodowego projektu *Wage Dynamic Network*). Negocjacje płac i porozumienia zbiorowe na poziomie przedsiębiorstw, z których część nie musiała być dziełem związków zawodowych istniały w 14% ankietowanych przedsiębiorstw (obejmujących 19% zatrudnienia). Najbardziej rozpowszechnione były w sektorze związanym z zaopatrywaniem w energię gaz i wodę (75% ankietowanych przedsiębiorstw), natomiast najmniej popularne w handlu (9% przedsiębiorstw) i pośrednictwie finansowym (3% przedsiębiorstw).

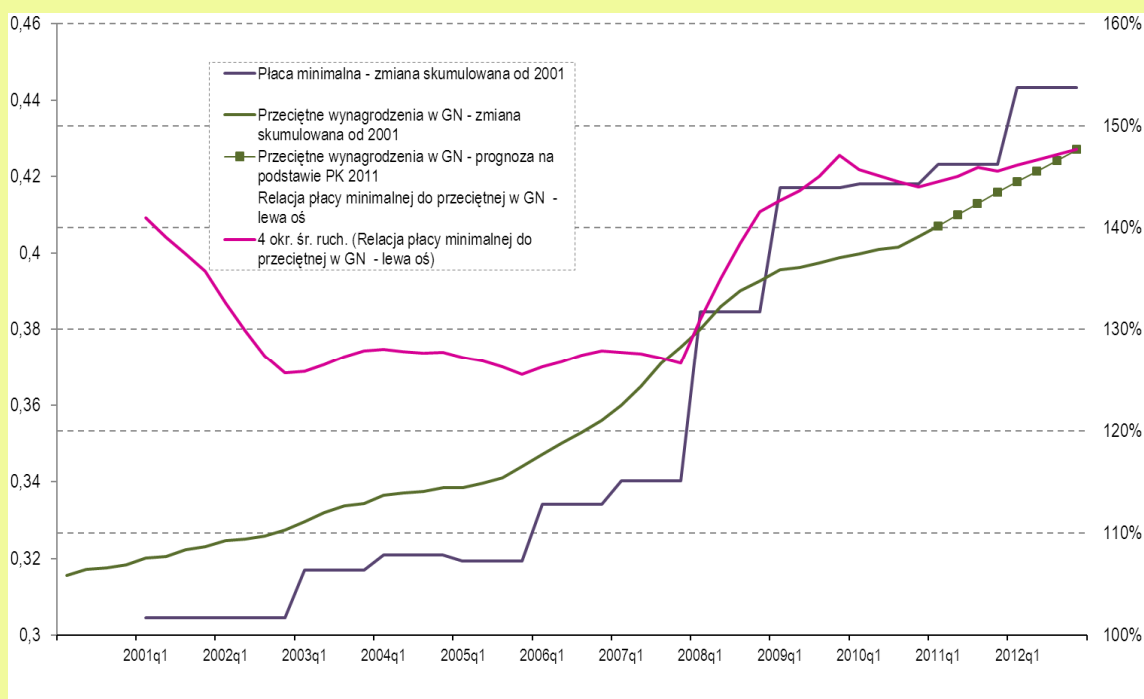
Ramka 5. Czy wzrost płacy minimalnej ma znaczenie dla dynamiki wynagrodzeń?

Wzrost płacy minimalnej także w 2012 roku z dużym prawdopodobieństwem przełoży się na dynamikę płac ogółem, mimo że na podstawie danych z MPiPS nie więcej niż 4% ogółu pracujących (ok. 600 tys. osób) otrzymuje wynagrodzenie minimalne a jego wysokość wydaje się relatywnie niewysoka (42.9% przeciętnego wynagrodzenia w GN brutto). W maju 2011r. rząd przyjął decyzję o podniesieniu wynagrodzenia minimalnego do poziomu 1500zł od 1 stycznia 2012r, wobec obecnego poziomu 1386zł brutto, tj. nominalnie o 8.3% r/r.

Choć brak jest rzetelnych badań analizujących to zjawisko, pracodawcy wskazują, iż wzrost płacy minimalnej przekłada się na zmianę wynagrodzeń także tych pracowników, których wynagrodzenia są wyjściowo wyższe niż wyznaczony próg. W przemyśle oraz w budownictwie dostosowania takie związane są z uznaniową i względnie sztywną strukturą zróżnicowania wynagrodzeń. Wzrost płacy minimalnej oznacza w takich warunkach konieczność dostosowania pozostałych stawek nawet, jeśli wyjściowo ich wysokość przekracza próg płacy minimalnej, a więc obejmie znacznie większą liczbę pracowników.

Wzrost płacy minimalnej w Polsce w ostatnich latach przekraczał dynamikę wynagrodzeń ogółem. Od 2008 r dynamika wynagrodzeń w GN spowolniła, a kolejne wzrosty płacy minimalnej cechowały się wyższą dynamiką niż wynagrodzenia przeciętne w GN, Wykres R5.1. Oznacza to, że na drodze mechanizmów administracyjnych – a nie rynkowych – wynagrodzenia osób najniżej wykwalifikowanych rosną od 2008 r. szybciej niż wynagrodzenia ogółem. Skutkiem takich zmian legislacyjnych jest wzrost kosztów pracy w odniesieniu do pracowników o najniższej produktywności przewyższający ULC ogółem.

Wykres R5.1. Dynamika wynagrodzeń oraz produktywności pracy w Polsce w ujęciu realnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz Programu Konwergencji – Aktualizacja 2011.

V. POLSKA NA TLE SYTUACJI MIĘDZYNARODOWEJ

Aktualne dane o sytuacji na rynku pracy w krajach UE wskazują przeciętnie na kontynuację stabilizacji na wysokim poziomie stopy bezrobocia oraz stabilizację na niskim poziomie dynamiki wzrostu ULC. Dane o zatrudnieniu wskazują jednak na symptomy wzrostu popytu na pracę.

W 4q2010 zatrudnienie w skali całej UE nieznacznie wzrosło kw/kw o 0,1% (wobec wzrostu o 0,1% kw/kw w 3q2010). Dynamika zatrudnienia r/r pierwszy raz od 4q2008 była dodatnia i wyniosła 0,2% r/r (wobec -0,1% r/r w 3q2010). Wzrosty zatrudnienia odnotowano w usługach. Jednocześnie sektorami dotkniętymi spadkami zatrudnienia pozostają przemysł i budownictwo, choć sytuacja w nich stopniowo ulegała poprawie.

Stopa bezrobocia w UE utrzymuje się na poziomie 9,5% przy czym największy wpływ na stabilizację stopy bezrobocia miało zmniejszenie się bezrobocia wśród mężczyzn przy umiarkowanym wzroście bezrobocia wśród kobiet. Wciąż najbardziej dotkliwym społecznie problemem związanym z bezrobociem pozostaje bardzo wysokie bezrobocie wśród osób młodych (15-24 lata), które w marcu 2011 osiągnęło w UE 20,7%. Do krajów o rekordowo wysokim bezrobociu wśród osób młodych zaliczyć można Hiszpanię, Irlandię i Słowację.

Sytuacja na rynkach pracy w większości krajów jest stabilna. Jednocześnie wciąż utrzymują się duże różnice pomiędzy poszczególnymi krajami. Z jednej strony niektóre kraje cechują się dodatnią dynamiką zatrudnienia oraz stabilną i stosunkowo niską stopą bezrobocia (Austria). Z drugiej strony część krajów członkowskich charakteryzuje się nadal silnymi spadkami zatrudnienia oraz rekordowo wysokimi stopami bezrobocia (Hiszpania, Litwa). W dalszym ciągu następował spadek stopy bezrobocia w Niemczech (do 6,3% w marcu 2011).

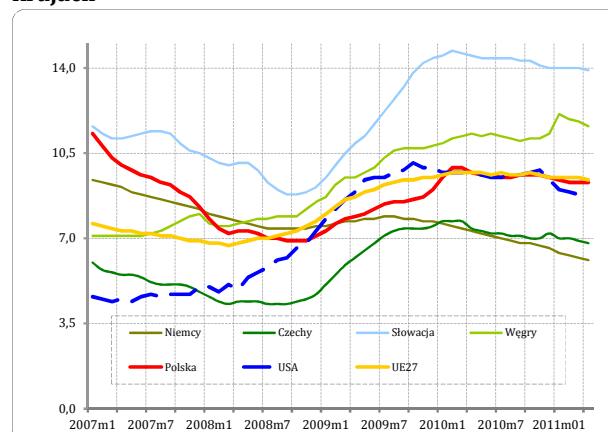
Kilka czynników może wskazywać na oznaki poprawy sytuacji na rynku pracy w skali całej UE. Dynamika liczby wakatów utrzymuje się w dalszym ciągu na stabilnym poziomie (1,5% r/r w 4q2010). We wszystkich krajach członkowskich następuje wzrost liczby godzin pracy przepracowanych przez pracowników agencji pracy tymczasowej. Jednocześnie nastąpił także wzrost zatrudnienia za pośrednictwem Internetu w UE (o 3,8% r/r w marcu

2011). Poprawie uległy również oczekiwania¹⁷ dotyczące zatrudnienia w większości sektorów (przy czym najniższe są one wciąż w budownictwie).

W Stanach Zjednoczonych stopa bezrobocia po stabilizacji w 1q2011 na poziomie 8,9% nieznacznie wzrosła do 9,1% w maju 2011.

Wykres nr 21

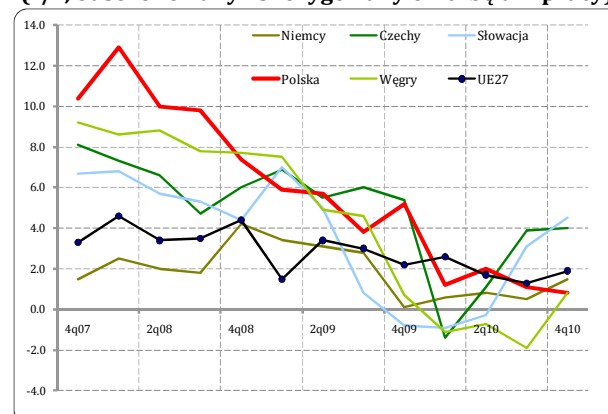
Zharmonizowana¹⁸ stopa bezrobocia w wybranych krajach

Źródło: Eurostat.

Wykres nr 22

Indeks kosztów pracy dla sfery rynkowej gospodarki¹⁹ (r/r, odsezonowany i skorygowany o liczbę dni pracy)

Źródło: Eurostat.

¹⁷ Źródło: Labor Market Factsheet May 2011, European Commission

¹⁸ Zharmonizowana stopa bezrobocia jest miesięcznym wskaźnikiem bezrobocia porównywalnym między krajami obliczanym przez Eurostat. Więcej informacji można znaleźć w aneksie.

¹⁹ Indeks kosztów pracy zilustrowany Wykresem 19 odnosi się do szerszej części gospodarki w stosunku do Tabeli 3. Wartości indeksu przedstawione w powyższej tabeli obejmują sferę rynkową gospodarki (ang. *Business Economy*), czyli przemysł, budownictwo i usługi rynkowe (wg NACE Rev. 2).

Na tle krajów UE Polska cechuje się dodatnią dynamiką zatrudnienia (1,1% r/r w 4q2010) oraz zbliżoną do średniej w UE stopą bezrobocia, (9,3% w kwietniu 2011). Jednocześnie stopa bezrobocia wśród osób młodych w Polsce (24,9% w kwietniu 2011) jest ok. 2,5 krotnie większa od stopy bezrobocia ogółem. Relacja ta nie odbiega znacząco od przeciętnej dla tej relacji w krajach UE.

W 4q2010 nastąpił niewielki wzrost dynamiki kosztów pracy w sferze rynkowej w większości krajów UE. Ich przeciętna dynamika wzrosła w UE do 1,9% r/r (wobec 1,3% r/r w 3q2010). Natomiast w Polsce dynamika kosztów pracy spadła w 4q2010 do 0,8% r/r (wobec 1,1% w 3q2010).

Kraje regionu Europy Śr.-Wsch. (Czechy, Estonia, Litwa, Łotwa, Słowacja, Węgry) są nie mniej zróżnicowane pod względem sytuacji na rynkach pracy od krajów EU ogółem. Wciąż wysokie

bezrobocie obserwowane jest w krajach nadbałtyckich. Jednak w Estonii oraz na Łotwie obserwuje się poprawę. W Estonii nastąpił spadek bezrobocia od marca 2010 o 1,8 pp. do 14,3% w marcu 2011. Jednocześnie dynamika zatrudnienia w tym kraju pierwszy raz od 1q2008 była dodatnia (0,6% w 4q2011). Na Łotwie nastąpił spadek stopy bezrobocia o 2,9 pp. od marca 2010 do 17,2% w marcu 2011 a dynamika zatrudnienia wyniosła 1,6% r/r w 4q2010. Wciąż wysokie bezrobocie utrzymuje się na Słowacji, zwłaszcza wśród osób w wieku 15-24 lata. Najniższe bezrobocie występuje natomiast w Czechach i powoli się zmniejsza (Wykres nr 21).

ANEKS: TERMINY I DEFINICJE

Ze względu na złożoność i wieloaspektowość oraz charakter zjawisk analizowanych w ramach rynku pracy, w statystyce wykorzystuje się różne źródła danych, m.in. sprawozdawczość przedsiębiorstw, badania ankietowe czy dane z urzędów pracy. Niestety, relatywnie często zdarza się, że różne zmienne, pochodzących z różnych źródeł, mają takie same nazwy, np. samych podstawowych kategorii osób pracujących można wskazać kilka. Ponadto, każde źródło, ze względu na sposób gromadzenia danych pokazuje tylko fragment interesującego zjawiska. Najczęściej nie można wskazać jednego, najlepszego, szeregu czy źródła danych; dla uzyskania pełnego obrazu konieczne jest połączenie informacji z różnych zbiorów. W odpowiednich sekcjach zestawiane są różne dane ze wskazaniem źródeł wskazując, wszędzie gdzie to możliwe, źródła danych. Poniżej zestawiono najważniejsze informacje o danych wykorzystanych w poszczególnych sekcjach.

Dynamiki roczne oraz dynamiki kwartalne szacowane są zawsze na danych odsezonowanych. Odsezonowaniu przeprowadzane jest metoda TRAMO/Seats z uwzględnieniem liczby dni pracujących.

Kontrybucje do zmian szacowane są jako iloczyn udziału danej grupy/zmiennej w populacji w danym kwartale oraz dynamiki (kwartalnej lub rocznej) dla tej grupy/zmiennej.

$$\text{Kontrybucja}_{i,t} = \alpha_i x_{i,t} \bullet \Delta x_{i,t}$$

I. PRACUJĄCY I POPYT NA PRACĘ

Pracujący wg BAEL – liczba pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności. Pracujący w badaniu to osoba, która w tygodniu poprzedzającym badanie przynajmniej 1 godzinę wykonywała pracę przynoszącą zarobek, miała pracę lecz jej nie wykonywała ze względu na urlop, chorobę itp., lub pomagała nieodpłatnie w rodzinnej działalności gospodarczej. Badanie obejmuje osoby w wieku 15 lat i więcej mieszkające w gospodarstwach domowych przebywające w kraju, lub nieobecne nie dłużej niż 3 miesiące. Dane kwartalne.

Pracujący w GN – liczba pracujących w gospodarce narodowej poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie i jednostkami budżetowymi prowadzącymi działalność w zakresie obrony narodowej oraz bezpieczeństwa publicznego. Badanie obejmuje osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, prowadzących działalność gospodarczą łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin, wykonujących pracę nakładczą, agentów i zatrudniane przez nich osoby oraz członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych. Dane kwartalne; stan na koniec okresu sprawozdawczego.

Pracujący w sektorze przedsiębiorstw (SP) – liczba pracujących w sektorze przedsiębiorstw ograniczonym do podmiotów zatrudniających powyżej 9 osób. Sektor przedsiębiorstw tworzą podmioty których podstawową działalnością jest wytwarzanie wyrobów i usług niefinansowych. Mogą to być osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą z liczbą pracujących powyżej 9 osób, z wyłączeniem rolnictwa. Dane nie obejmują podmiotów prowadzących działalności naukowej, edukacji, administracji publicznej i obrony narodowej oraz opieki zdrowotnej.

Samozatrudnieni (pracujący na własny rachunek) – osoby prowadzące działalność gospodarczą lub właściciele indywidualnych gospodarstw rolnych, czerpiących dochód z pracy w gospodarstwie. Dane na podstawie BAEL.

Wskaźnik rynku pracy (BIEC) – wskaźnik wyprzedzający dla wielkości bezrobocia przygotowywany przez Biuro Inwestycji i Cykli ekonomicznych.

W przeciwieństwie do danych BAEL, dane GUS opisujące liczbę zatrudnionych oraz pracujących w sektorze przedsiębiorstw (SP), jak również w gospodarce narodowej (GN) dotyczą wyłącznie podmiotów zatrudniających powyżej 9 osób tj. bez mikro-podmiotów. Ponadto wyłączają rolników indywidualnych oraz pracujących w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Wg BAEL pracującym jest każda osoba, która w ostatnim tygodniu (licząc od daty wywiadu) przepracowała przynajmniej 1 godzinę, zaś wg GN oraz w SP liczba pracujących przeliczana jest na pełne etaty.

II. PODAŻ PRACY I BEZROBOCIE

Bezrobotni wg BAEL – osoby w wieku 15 lat i więcej nie pracujące w poprzednim tygodniu, ale aktywnie poszukujące pracy i będące w stanie ją podjąć. Do bezrobotnych nie zalicza się kształcących się w systemie szkolnictwa w trybie dziennym. Dane kwartalne.

Bezrobotni zarejestrowani – liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne w Urzędach Pracy. Dane miesięczne; stan na koniec miesiąca.

Aktywni zawodowo (podaż pracy) – pracujący wg BAEL oraz bezrobotni wg BAEL łącznie. Dane kwartalne.

Stopa bezrobocia wg BAEL – udział bezrobotnych wg BAEL w aktywnych zawodowo. Dane kwartalne.

Stopa bezrobocia rejestrowanego – udział zarejestrowanych bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo. Cywilna ludność aktywna zawodowo to, prawdopodobnie, łącznie bezrobotni zarejestrowani oraz pracujący na podstawie sprawozdawczości przedsiębiorstw. Dane miesięczne.

Populacja BAEL (populacja ogółem) – populacja osób w wieku 15 lat i więcej będących członkami gospodarstw domowych, przebywających w gospodarstwach w Polsce lub nieobecnych nie dłużej niż 3 miesiące. W praktyce jest to populacja Polski, pomniejszona o dzieci oraz osoby zamieszkujące w gospodarstwach zbiorowych (hotele pracownicze, internaty, siły zbrojne, itp.) lub w systemie skoszarowanym oraz osoby przebywające za granicą dłużej niż 3 miesiące. Dane kwartalne.

Aktywność zawodowa (współczynnik aktywności zawodowej) – udział aktywnych zawodowo w populacji BAEL. Dane kwartalne.

Wskaźnik zatrudnienia – udział pracujących wg BAEL w populacji BAEL.

III. PRZEPŁYWY NA RYNKU PRACY I DOPASOWANIA STRUKTURALNE

Dane o kwartalnych przepływach na rynku pracy pochodzą z BAEL. Przepływy pomiędzy stanami na rynku pracy oparte są na obserwacjach statusu na rynku pracy tych samych osób w dwóch kolejnych kwartałach. Osoby, które w kwartale poprzednim pracowały, a w bieżącym były bezrobotne doświadczyły przepływu z zatrudnienia do bezrobocia (E->U). Analogicznie, osoby, które w kwartale poprzednim były bezrobotne, a w bieżącym pracowały doświadczyły przepływu z bezrobocia do zatrudnienia (U->E). Ze względu na metodologię (brak wag analitycznych) oraz wykruszanie się panelu, dane te odbiegają od danych makro reprezentatywnych dla całej populacji. Dla zachowania spójności danych o przepływach pochodzących z obserwacji tych samych osób w dwóch kolejnych kwartałach w ankiecie BAEL z publikowanymi przez GUS danymi zagregowanymi, w których wyniki są ważone, użyty został algorytm iteracyjny (*Iterative Proportional Fitting*).

IV. WYNAGRODZENIA I KOSZTY PRACY

Przeciętne wynagrodzenia w GN – przeciętne miesięczne wynagrodzenia nominalne brutto przypadające na jednego zatrudnionego (tj. osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w przeliczeniu na pełnozatrudnionych) w gospodarce narodowej, Dane kwartalne.

Przeciętne wynagrodzenia w SP – przeciętne wynagrodzenia nominalne brutto przypadające na jednego zatrudnionego (tj. osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w przeliczeniu na pełnozatrudnionych) w sektorze przedsiębiorstw. Dane miesięczne.

Dynamika wynagrodzeń w GN w ujęciu realnym – iloraz wskaźnika przeciętnego wynagrodzenia w GN oraz kwartalnego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI). Dane kwartalne.

Dynamika wynagrodzeń w SP w ujęciu realnym – iloraz wskaźnika przeciętnego wynagrodzenia w SP oraz miesięcznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI). Dane miesięczne.

ULC (pracujący BAEL; jednostkowe koszty pracy) – dynamika kosztów pracy przypadających na jednostkę produktu. Koszty pracy oszacowane jako iloczyn pracujących wg BAEL oraz przeciętnego wynagrodzenia w GN. Wolumen produkcji na podstawie realnego PKB. Dane kwartalne.

- ULC (zatrudnieni GN; jednostkowe koszty pracy) – dynamika kosztów pracy przypadających na jednostkę produktu. Koszty pracy oszacowane jako iloczyn zatrudnionych w GN oraz przeciętnego wynagrodzenia w GN. Wolumen produkcji na podstawie realnego PKB. Dane kwartalne.
- ULC (WDB, GN) – dynamika kosztów pracy przypadających na jednostkę produktu w całej gospodarce. Koszty pracy oszacowane jako iloczyn zatrudnionych w GN oraz przeciętnego wynagrodzenia w GN. Wolumen produkcji na podstawie wartości dodanej brutto. Dane kwartalne.
- ULC (WDB, GN) – przemysł – dynamika kosztów pracy przypadających na jednostkę produktu w przemyśle. Koszty pracy oszacowane jako iloczyn zatrudnionych w przemyśle (dane spójne z zatrudnieniem w GN) oraz przeciętnego wynagrodzenia w przemyśle (dane spójne z GN). Wolumen produkcji na podstawie wartości dodanej brutto w przemyśle. Dane kwartalne.
- ULC (WDB, GN) – budownictwo – dynamika kosztów pracy przypadających na jednostkę produktu w budownictwie. Koszty pracy oszacowane jako iloczyn zatrudnionych w budownictwie (dane spójne z zatrudnieniem w GN) oraz przeciętnego wynagrodzenia w budownictwie (dane spójne z GN). Wolumen produkcji na podstawie wartości dodanej brutto w budownictwie. Dane kwartalne.
- ULC (WDB, GN) – usługi rynkowe – dynamika kosztów pracy przypadających na jednostkę produktu w usługach rynkowych. Koszty pracy oszacowane jako iloczyn zatrudnionych w usługach rynkowych (dane spójne z zatrudnieniem w GN) oraz przeciętnego wynagrodzenia w usługach rynkowych (dane spójne z GN). Wolumen produkcji na podstawie wartości dodanej brutto w usługach rynkowych. Dane kwartalne.

V. PROGNOZY I ICH WERYFIKACJA

Wszystkie prognozy w tej sekcji pochodzą z projekcji inflacji przygotowywanych za pomocą modelu NECMOD przez Biuro Prognoz i Projekcji w Instytucie Ekonomicznym NBP. Z prognozami zestawiane są adekwatnie korygowane dane bieżące. Gdy mowa o płacach, odnosi się to do wynagrodzeń w GN. Pracujący to liczba pracujących wg BAEL (szereg korygowany – uspołniany w czasie, aby uwzględnić kilkakrotnie wprowadzane zmiany metodologii BAEL). Pracujący poza rolnictwem to pracujący wg BAEL bez pracujących w rolnictwie indywidualnym (szereg korygowany i uspołniany w czasie przez NBP, aby uwzględnić kilkakrotnie wprowadzane zmiany metodologii BAEL).

Gdy mowa o stopie bezrobocia, odnosi się ona do definicji na podstawie BAEL,

ULC gospodarka oraz ULC poza rolnictwem określają dynamikę kosztów pracy przypadających na jednostkę produktu oraz dynamikę kosztów pracy przypadających na jednostkę produktu w gospodarce poza rolnictwem indywidualnym. Koszty pracy oszacowane jako iloczyn pracujących wg BAEL oraz pracujących wg BAEL bez pracujących w rolnictwie indywidualnym (szeregi korygowane j.w.). Przeciętne wynagrodzenie na podstawie danych z GN. Wolumen produkcji na podstawie realnego PKB.

VI. POLSKA NA TLE WYBRANYCH KRAJÓW

Zharmonizowana stopa bezrobocia – Dane miesięczne zharmonizowanej stopy bezrobocia używanej w porównaniach międzynarodowych oparte są na odsezonowanych danych kwartalnych krajowych badań wg Labour Force Survey (LFS; polskim odpowiednikiem LFS jest BAEL). Podstawą oszacowania jest LFS; dane są jednak korygowane aby były w pełni spójne w czasie (oryginalne dane nie są, ze względu na wprowadzane dość liczne zmiany w LFS w kolejnych latach). Dane rejestrowe wykorzystywane są pomocniczo do uzyskania miesięcznych dynamik stopy bezrobocia pochodzącej z LFS. Dane miesięczne, porównywalne między krajami. Jeśli ukazujące się z opóźnieniem dane LFS wskazują na tendencje odmienne od danych rejestrowych, EUROSTAT rewiduje publikację..

Indeks kosztów pracy dla sfery rynkowej gospodarki – indeks całkowitych kosztów pracy ponoszonych przez pracodawców (zawierający zarówno koszty płacowe, jak i pozapłacowe, ale bez kosztów rekrutacji i zwalniania) w przeliczeniu na godzinę pracy. Dotyczy sfery rynkowej gospodarki (ang. Business Economy) tj. wszystkich gałęzi gospodarki oprócz rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa, ochrony zdrowia, edukacji i administracji publicznej (wg NACE Rev. 2). Dane kwartalne, odsezonowane, skorygowane o efekty kalendarzowe.